

TOLK- OCH ÖVERSÄTTARINSTITUTET
Stockholms universitet

ATT ÖVERSÄTTA EN EU-RÄTTSAKT UR ETT
KLARSPRÅKSPERSPEKTIV

Av Ida Carlson

Examensarbete för översättarutbildning i franska vid Stockholms universitet

Vårterminen 2005

Handledare: Alexander Künzli

Opponent: Kristian Viktorsson

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte	2
1.3 Material	2
1.4 Innehåll och metod	3
2. Klarspråksarbete på olika nivåer	4
2.1 Det svenska klarspråksarbetet	4
2.2 Svenska riktlinjer för översättning av EU-texter	6
2.3 Klarspråksarbetet inom EU	8
3. Lingvistisk analys	10
3.1 Lexikal nivå	10
3.1.1 Ord från Svarta listan	10
3.1.2 Substantiv	12
3.1.3 Verb	15
3.1.4 Adverb	17
3.1.5 Prepositioner	19
3.2 Syntaktisk nivå	20
3.2.1 Passiva verbkonstruktioner	20
3.2.2 Ordföljd	22
3.2.3 Meningslängd och punktregeln	26
4. Avslutning	29
Sammanfattning på franska	31
Litteraturlista	35

<u>Bilaga 1</u> : Proposition du Parlement européen et du Conseil sur les fusions transfrontalières des sociétés de capitaux (COM 2003 703)	38
<u>Bilaga 2</u> : Förslag till Europaparlamentet och rådets direktiv om gränsöverskridande fusioner av aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar (KOM 2003 703)	64

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I Sverige bedrivs det sedan många år tillbaka ett arbete med att förbättra svenska offentliga texter. Detta så kallade klarspråksarbete har visat sig ge goda resultat inte minst när det gäller att göra texterna mer begripliga och tillgängliga för allmänheten. Alla som på något sätt deltar i arbetet med att utforma svenska offentliga texter rekommenderas att följa de anvisningar och riktlinjer som klarspråksarbetet mynnat i.

I och med Sveriges inträde i Europeiska unionen (EU) översätts en betydande mängd av den text som produceras inom unionen till svenska. Det rör sig oftast om texter av juridisk karaktär som i många avseenden skiljer sig markant från dagens svenska juridiska texter. Det som är utmärkande för de svenska EU-översättningarna idag var det som kännetecknade svenska juridiska texter för ett trettiotal år sedan - innan det svenska klarspråksarbetet hade tagit fart - nämligen långa komplexa meningar med många abstrakta ord och nominaliseringar. Den så kallade översättningssvenskan möts ständigt av hård kritik främst på grund av dess komplexitet och vaghet. Skillnaden mellan översättningssvenskan och den svenskan, som vi nu är vana vid att se i svenska offentliga texter har främst sin förklaring i att man inte har kommit lika långt på klarspråksfronten inom EU som man har i Sverige (Ehrenberg-Sundin 2000:145).

Detta faktum vållar i sin tur problem vid översättningen till svenska. Enligt de riktlinjer som finns i *Anvisningar för översättningsarbetet*, utarbetad av Delegationen för översättning av EG:s regelverk, skall översättaren å ena sidan försöka åstadkomma texter som avviker så lite som möjligt från källtexten både på fras- och meningsnivå. Å andra sidan skall översättaren stilmässigt försöka avvika så lite som möjligt från moderna svenska regeltexter och uttrycka

sig så ledigt och begripligt som möjligt. Det är inte svårt att förstå att översättaren svårligen kan uppfylla båda dessa krav och meningarna är delade om det över huvud taget är möjligt att tillämpa svenska klarspråkskriterier vid översättning av denna typ av text, eftersom EU:s och Sveriges skrivtraditioner skiljer sig så markant från varandra vilket är en följd av det svenska klarspråksarbetet (ibid.).

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att utifrån den analyserade texten bedöma huruvida det är möjligt eller önskvärt att respektera de svenska klarspråkskriterierna vid översättning av en EU-rättsakt från franska till svenska. Är det så att man måste gå tillbaka till en mer gammaldags svenska för att kunna översätta denna typ av text? Stämmer den svenska översättningen överens med de klarspråkskriterier som finns eller har översättaren valt att bortse från dessa och varför?

1.3 Material

Till själva grunden för min uppsats ligger en rättsakt från EU. Direktivet är cirka 17 sidor långt, har franska som källspråk och har översatts direkt till svenska. Den svenska titeln lyder *Förslag till Europaparlamentet och rådets direktiv om gränsöverskridande fusioner av aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar*. Direktivet har lagts fram av Europeiska kommissionen och kallas således för ett KOM-dokument. Skälet till att jag valde just detta dokument är att det inte finns så många EU-dokument som är översatta direkt från franska och som är av passande längd för denna typ av uppsats. Eftersom det endast är den löpande texten som har granskats inför denna uppsats och eftersom alltför många hänvisningar och fotnoter tenderar att försvåra läsningen av en text, tog jag bort alla sådana.

För den som är intresserad finns hela käll- och måltexten att tillgå på [http:// europa.eu.int/eur-lex/fr/com/pdf/2003/com2003_0703fr01.pdf](http://europa.eu.int/eur-lex/fr/com/pdf/2003/com2003_0703fr01.pdf) och http://europa.eu.int/eur-lex/sv/com/pdf/2003/com2003_0703sv01.pdf.

1.4 Innehåll och metod

Uppsatsens första del behandlar det klarspråksarbete som bedrivs dels i Sverige, dels inom Europeiska unionen (EU). Denna del delas upp i tre olika mindre avsnitt. Det första avsnittet handlar om det klarspråksarbete som pågår i Sverige när det gäller svenska offentliga texter. Det andra avsnittet tar kortfattat upp de svenska riktlinjer som finns för översättning av EU-texter. Slutligen följer ett tredje och sista avsnitt som behandlar det klarspråksarbete som sedan en tid tillbaka bedrivs inom EU.

Uppsatsens andra del utgörs av en lingvistisk analys av texten på två olika nivåer, nämligen på lexikal och syntaktisk nivå. Av utrymmesskäl görs analysen endast utifrån några av de riktlinjer som ges i *Svarta listan, Myndigheternas skrivregler, Myndigheternas föreskrifter* samt *Anvisningar för översättningsarbetet*. Jag har valt att utgå från de riktlinjer som förefaller vara de mest centrala i det svenska klarspråksarbetet. I den lexikala analysen granskas översättarens val av verb, substantiv, adverb och prepositioner. I den syntaktiska analysen granskas förekomsten av passiva verbkonstruktioner, ordföljd samt meningslängd och punktregeln.

Resultatet av granskningen redovisas sedan i exempel både från käll- och måltexten. Alla exempel avslutas med en rad siffror, till exempel 45.1. Den första siffran anger på vilken sida i käll- respektive måltexten man kan finna exemplet i fråga och den andra siffran anger raden. Slutligen är några exempel numrerade, och skälet till detta är enbart att underlätta för läsaren i de fall då exemplen är väldigt många eller långa.

2. Klarspråksarbete på olika nivåer

2.1 Det svenska klarspråksarbetet

Sverige har i jämförelse med andra länder länge arbetat för ett klart och enkelt myndighetspråk och ses ofta som en förebild i detta avseende. Redan 1967 utkom de första riktlinjerna i skriften *Språket i lagar och andra författningar* från Statsrådsberedningen. Denna skrift innehåller råd om hur man kan förbättra lagtexters kvalitet så att de blir mer begripliga och tillgängliga för allmänheten. Man brukar säga att Sverige har ”börjat uppifrån”, det vill säga att man har börjat arbeta med att förenkla lagar och förordningar. Detta har visat sig ge goda resultat och en anledning till detta är att just lagspråket har en stor inverkan på det övriga myndighetspråket (Ehrenberg-Sundin 2000:149).

Klarspråksarbetet leds alltså av Statsrådsberedningen och år 1976 anställdes den första språkexperten med uppgift att organisera moderniseringsarbetet av lagspråket. Syftet var bland annat att man ville göra skillnaderna mindre mellan lagspråket och det normala skriftspråket för att göra språket i lagar och författningar mer tillgängligt och begripligt för allmänheten. (*Språket i lagar och andra författningar* 1976:3). Idag tillämpar Regeringskansliet språkvård inte bara på författningar utan på nästan alla texter som skrivs i departementen. Språkexperterna granskar bland annat lagförslag, tar fram handböcker och riktlinjer samt ger kurser för de olika departementens och myndigheternas anställda (Regeringen 2003).

I Justitiedepartementet finns Klarspråksgruppen som sedan 1993 har i uppgift att främja myndigheternas klarspråksarbete (Regeringen 2005). Klarspråksgruppen ger ut ett informationsblad (*Klarspråksbulletinen*), har en hemsida (Klarspråkswebben) och ordnar konferenser och seminarier inom detta område. Enligt Ehrenberg-Sundin (2000:148) finns det idag på i stort sett alla myndigheter en eller flera personer som ansvarar för språkvården och för att följande bestämmelser efterlevs:

- 7 § Förvaltningslagen (1986:223): ”Varje ärende där någon enskild är part skall handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Vid handledningen skall myndigheten beakta möjligheten att själv inhämta upplysningar och yttranden från andra myndigheter, om sådana behövs. Myndigheten skall sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt. Även på andra sätt skall myndigheten underlätta för den enskilde att ha med den att göra.” (Sveriges rikets lag 2003:1257).

- 7 § 6 st. Verksförordningen (1995:1332): ”Myndighetens chef skall se till att verksamheten bedrivs författningsenligt och effektivt. Chefen skall se till att allmänhetens och andras kontakter med myndigheten underlättas genom en god service och tillgänglighet, genom information och genom ett klart och begripligt språk i myndigheternas skrivelser och beslut” (Sveriges Rikes lag 2003:501).

Regeringen bedriver sedan en tid tillbaka även EU-språkvård. Det var språkexperterna i Justitiedepartementets granskningsenhet som tog initiativ till detta och språkvården riktar sig främst till alla de som arbetar med just EU-texter. Här kan man till exempel få hjälp med granskning av utkast till viktiga EG-rättsakter, språkliga råd och riktlinjer för utformningen av framför allt EG-rättsakter. EU-språkvården är i själva verket ett nätverk av personer som arbetar med EU-språkliga frågor på de olika departementen och myndigheterna. Liknande nätverk finns numera även i EU-institutionerna.

Vad är då klarspråk? Enligt Klarspraksgruppen innebär klarspråk att

- skriva för läsaren
- veta vad man vill uppnå med texten
- planera och strukturera innehållet
- skriva informativa rubriker
- sammanfatta det viktigaste
- vara så personlig som sammanhanget tillåter
- använda aktiva verbformer när det går

- använda begripliga ord
- förklara svåra men nödvändiga termer
- vara konkret
- följa *Myndigheternas skrivregler*
- läsa varandras texter och ge goda råd (Klarspråksgruppen 2005).

Att här göra en ingående beskrivning av alla de råd och riktlinjer som man bör hålla sig till för att uppfylla klarspråkskriterierna vore alltför tidsödande. Dessutom förefaller det föga nödvändigt eftersom flertalet av dessa kriterier kommer att tas upp i den lingvistiska analysen. De kriterier som bland annat Klarspråksgruppen hänvisar till går att finna i *Myndigheternas skrivregler*, *Myndigheternas föreskrifter* och *Svarta listan*.

2.2 Svenska riktlinjer för översättning av EU-texter

När det gäller EU-översättning rekommenderas översättarna att följa de riktlinjer som ges i skriften *Anvisningar för översättningsarbetet* (1995) som utarbetats av Delegationen för översättning av EG:s regelverk.

Vad gäller stilen i de svenska texterna skall översättaren sträva efter att följa stilen i moderna svenska regeltexter så långt det är möjligt. Eftersom juridiska texter från andra länder präglas av en högre grad av formalitet än motsvarande svenska texter, vilket bland annat är en följd av det svenska klarspråksarbetet (Ehrenberg-Sundin 2000:145) bör översättarens målsättning således inte vara "[...] att finna stilistiska motsvarigheter till eventuella stelbenta ord och fraser i originalet". (*Anvisningar för översättningsarbetet* 1995:5). Istället rekommenderas översättaren att följa de anvisningar som ges i *Myndigheternas föreskrifter*, *Myndigheternas skrivregler* och *Svarta listan*.

Beträffande formen måste översättaren följa originalets grundstruktur i enlighet med anvisningarna. Detta är enligt Edgren (2000: 93-94) oerhört viktigt

av framför allt tre olika skäl. Den första anledningen är den så kallade punktregeln som säger att en mening i originalet skall motsvaras av en mening i översättningen. Detta har sin grund i att det är vanligt förekommande att man i EU-texter hänvisar till en viss mening och ett visst stycke. För att detta skall kunna fungera i EU:s flerspråkiga miljö krävs det ju att meningsindelningen är densamma i de olika språkversionerna. Den andra anledningen som Edgren (ibid.) tar upp är den så kallade kontinuitetsprincipen:

”Textpartier i ingressen eller själva huvudtexten som åberopar äldre lagstiftning bör nämligen språkligt ansluta till denna. Rör det sig om citat eller titlar är detta som sagt obligatoriskt. I praktiken kan aktuella partier alltså direkt kopieras in från CELEX¹ och vid behov modifieras.”

Den tredje och sista anledningen till varför man som översättare måste följa originalets grundstruktur är den så kallade ändringsbarheten. En EU-text ändras kontinuerligt och detta beror bland annat på att det ofta är mer än en institution som har synpunkter på den. Detta resulterar inte sällan i att det skapas en eller flera nya versioner av texten vilket ju får till följd att även de översättningar som gjorts med denna text som förlaga måste ändras. Om översättningarna skiljer sig mycket från originalets syntax blir det svårare att göra de ändringar som krävs. För att undvika detta problem genomförs således ändringar på så sätt att hela meningar eller stycken tas bort eller ersätts.

När det gäller bundenheten till originalets meningsuppbyggnad ges följande råd i *Anvisningar för översättningsarbetet* (1995:5): ”Inom meningens ram kan vi naturligtvis välja den ordföljd och de syntaktiska konstruktioner som en smidig svenska kräver. [...] Det skall aldrig vara ett självändamål att ändra på en menings uppbyggnad vid översättningen till svenska. I de flesta fall går det utmärkt att i stora drag följa originaltexten.”

---

¹ Europeiska unionens webbplats med information om EU:s lagstiftning.
http://europa.eu.int/celex/htm/doc/sv/faq_sv.htm#a1

Dessa anvisningar medför således vissa problem för översättarna. Å ena sidan skall översättaren skapa texter som stilmässigt avviker så lite som möjligt från nutida svenska regeltexter och följa de riktlinjer som ges i *Myndigheternas skrivregler*, *Myndigheternas föreskrifter* och *Svarta listan*. Å andra sidan bör översättaren inte avvika från originalet på vare sig fras- eller meningsnivå, utan följa originaltextens meningsbyggnad i stora drag. Ekerot menar till exempel (2000:46) att ”EU-svenskan genom bundenheten till originalets meningsbyggnad förutsätter en återgång till ett något äldre stilideal, om de uppsatta målen för översättningsarbetet skall kunna uppnås: en smidig text, inte en knagglig översättningsprodukt”.

I den lingvistiska analysen kommer jag att behandla de områden som torde orsaka problem vid översättning av EU-texter när man försöker följa anvisningarna i *Myndigheternas skrivregler*, *Myndigheternas föreskrifter* och *Svarta listan*.

2.3 Klarspråksarbetet inom EU

Vid Europeiska rådet i Edinburgh 1992 började man inse att det fanns ett stort och tvingande behov av att förbättra och förenkla gemenskapens lagstiftning. Det var emellertid inte förrän i december år 1998 som ett första avtal om bättre lagstiftning slöts av EU-institutionerna, nämligen *Interinstitutionellt avtal av den 22 december 1998 om gemensamma riktlinjer för gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet* (Ehrenberg-Sundin 2000: 146). Riktlinjerna är mycket övergripande och innebär enligt Wagner m.fl. (2002:73) inte några större förändringar: ”[...] it re-states the existing rules for legislative drafting, introduces some innovations in paragraph numbering, and concludes with a list of implementing measures, recommending training in legal drafting, the creation of dedicated drafting units, and 'cooperation with the Member

States with a view to improving understanding of the particular considerations to be taken into account when drafting texts’.”

De språkliga riktlinjerna är bland annat att gemenskapens rättsakter ska vara klara, enkla och exakta. Alltför långa artiklar och meningar, onödigt komplicerade formuleringar och en överdriven användning av förkortningar skall undvikas. Vidare säger riktlinjerna att terminologin ska vara konsekvent och överensstämmande med den i andra rättsakter inom samma område (Piehl & Vihonen 2001: 14). En tid efter offentliggörandet av dessa riktlinjer började institutionerna arbeta med att ta fram en gemensam handledning avsedd för att hjälpa alla dem som utarbetar rättsakter. Resultatet blev *Europaparlamentets, rådets och kommissionens gemensamma praktiska handledning för personer som deltar i utformningen av lagtexter inom gemenskapens institutioner*.

År 1998 tog de engelska översättarna inom kommissionen initiativ till en klarspråkskampanj som fick namnet *Fight the Fog*. En skrift som riktar sig till alla dem som skriver på engelska utarbetades samma år, *How to write clearly*. Här finns riktlinjer som överensstämmer med dem som ges bland annat inom svenskt klarspråksarbete och som till största delen borde vara tillämpliga på övriga EU-språk: sätt läsaren i främsta rummet, var konkret och inte abstrakt, använd hellre aktiva verb i stället för passiva, skriv kortfattat, enkelt och begripligt, se upp för falska vänner och andra fällor (*How to write clearly* 1998: 1). Förutom denna skrift har kampanjen mynnat ut i kurser och utbildning i just klarspråk för bland annat tjänstemän och politiker. Två av initiativtagarna till *Fight the fog*-kampanjen, Emma Wagner och Martin Cutts föreslår i deras *Clarifying EC-Regulations* (2002:5) bland annat att varje ny EU-lag ska innehålla en sammanfattning skriven för EU-medborgaren. Detta torde bidra till att gemenskapslagstiftningen blir begripligare för allmänheten vilket givetvis är mycket positivt. Emellertid är ju detta dock inte en lösning på problemet med EU-texterna, men tanken är god och kanske ett steg på vägen mot bättre och klarare texter.

3. Lingvistisk analys

I detta kapitel granskas måltexten utifrån några av de svenska riktlinjer som ges i *Anvisningar för översättningsarbetet*, *Myndigheternas föreskrifter*, *Myndigheternas skrivregler* och *Svarta listan*. Av utrymmesskäl har det inte varit möjligt att utföra analysen utifrån samtliga riktlinjer. Jag har således valt att utgå ifrån sådana riktlinjer som förefaller vara de mest centrala i det svenska klarspråksarbetet. Analysen är uppdelad i en lexikal och en syntaktisk del. I lexikala analysen undersöks val av substantiv, verb, adverb och prepositioner. I den syntaktiska analysen behandlas områden som bruket av passiva verbkonstruktioner, ordföljd och meningslängd. Exempelen i den lingvistiska analysen är försedda med en sifferkod, till exempel 50.10. Den första siffran anger på vilken sida i källtexten (kt) eller måltexten (mt) som exemplet finns och den andra siffran anger raden. I de fall då jag har föreslagit en alternativ lösning finns beteckningen I.C. efter exemplet. Både käll- och måltexten går att finna i uppsatsens senare del som bilaga 1 respektive bilaga 2.

3.1 Lexikal nivå

3.1.1 Ord från Svarta listan

I den undersökta översättningen har översättaren lyckats väl med att undvika de ord som tas upp i *Svarta listan*. Till exempel har översättaren i enlighet med dessa rekommendationer genomgående använt sig av ”i fråga om” i stället för det betydligt tyngre ”när fråga är om”. Det förekommer emellertid några få ord och fraser som ändå bör behandlas i detta avsnitt.

Översättaren har till exempel valt att använda sig av ”avgav dock inget yttrande” istället för det mindre formella ”yttrade sig dock inte” (exempel 1). Med tanke på textens formella karaktär förefaller det förstnämnda inte felaktigt, men ”avge yttrande” är till syvende och sist en fras som bör undvikas enligt *Svarta listan*. Personligen hade jag valt den mindre formella konstruktionen.

Vidare har översättaren använt sig av ”fastställs föreskrifter för” (exempel 2). *Svarta listan* avråder från att använda denna fras när ”föreskrifter” har betydelsen ”villkor”. ”Föreskrifter” borde således ersättas med ”villkor” vilket är förenligt med den fras som *Svenskt språkbruk* (2003:285) rekommenderar, nämligen ”fastställa ett villkor för ngt”. På samma sida i översättningen har översättaren skrivit ”minoritetsägare skall förfara för att” (exempel 3). Även här är det graden av formalitet som avgör, men enligt *Svarta listan* kan ”förfara” ofta ersättas med det informella ”göra”. I det här fallet anser jag att det skulle vara att föredra att ta bort verbet helt och hållet eftersom det inte är nödvändigt för meningens innebörd. På samma sätt har översättaren använt ”erhålla” i stället för ”få” (exempel 4). För att få ett mindre formellt språk hade jag personligen valt att använda aktiv form av verbet tillsammans med pronomenet ”man”.

a) Cependant, l'avis du Parlement européen n'a pas été émis [kt 40:1]

b) Europaparlamentet avgav dock inget yttrande [mt 65:25]

c) Europaparlamentet yttrade sig dock inte [I.C.]

a) les procédures selon lesquelles sont fixées conformément à l'article 14 les modalités relatives à [kt 54:2]

b) enligt vilka förfaranden det i enlighet med artikel 14 fastställts föreskrifter för [mt 79:15]

c) enligt vilka förfaranden det i enlighet med artikel 14 fastställts villkor för [I.C.]

a) une indication, [...], des modalités d'exercice des droits des créanciers [kt 54:18]

b) En uppgift om hur [...] minoritetsägare skall förfara för att utöva sina rättigheter [mt 80:7]

c) En uppgift om hur [...] minoritetsägare skall göra för att utöva sina rättigheter *eller*:
En uppgift om hur [...] minoritetsägare skall utöva sina rättigheter [I.C.]

a) l'adresse à laquelle peut être obtenue, sans frais, une information exhaustive sur ces modalités [kt 54:20]

b) den adress där fullständig information om detta förfarande kostnadsfritt kan erhållas [mt 80 :9]

c) den adress där man kostnadsfritt kan få fullständig information om detta förfarande [I.C.]

3.1.2 Substantiv

Ett utmärkande drag för tung författningstext är bland annat ett överdrivet bruk av substantiv i form av så kallade nakna substantiv, substantiveringar samt abstrakta substantiv. Av utrymmesskäl kommer jag endast att undersöka förekomsten av nakna substantiv och substantiveringar. Jag nöjer mig därför med att säga att en text ofta blir onödigt komplicerad och svårläst om den innehåller många abstrakta substantiv. Rekommendationen är att om man har möjlighet att välja mellan ett abstrakt och ett mer konkret ord så bör man välja det senare eftersom det underlättar förståelsen av meningen. (*How to write clearly* 1998:4).

Med nakna substantiv menas ”oböjda substantiv i singular utan bestämd eller obestämd artikel” (*Myndigheternas skrivregler* 2004:25). Ett av de exempel på nakna substantiv som ges i *Myndigheternas skrivregler* är ”Myndighet som utfärdar tjänstekort skall...”. Istället rekommenderas ”Varje myndighet som utfärdar tjänstekort skall...” (ibid.). I den undersökta översättningen finns det inget onormalt bruk av nakna substantiv vilket är mycket bra ur klarspråkssynpunkt.

Substantiveringar innebär att man i stället för enkla verbettryck använder innehållslösa verb används tillsammans med abstrakta substantiv som bildats av verb. Ett exempel på detta fenomen är ”bedriva forskning” vilket ju är mer formellt till sin karaktär än det enkla verbettrycket ”forska” (Piehl & Vihonen 2001:24). Den granskade texten innehåller inte anmärkningsvärt många substantiveringar, men nedan följer emellertid några fall där valet av form kan ifrågasättas:

5. a) Pour protéger les intérêts des associés et des tiers, il convient d’indiquer les effets juridiques de la fusion transfrontalière en distinguant les situations selon que [...] (kt 50:8)
- b) För att skydda delägarnas och tredje mans intressen bör gränsöverskridande fusioners rättsverkningar fastställas och skillnad bör då göras mellan de situationer då [...] (mt 75:24)

c) För att skydda delägarnas och tredje mans intressen bör man fastställa gränsöverskridande fusioners rättsverkningar och man bör då skilja mellan de situationer då [I.C.]

6. a) Lorsque les États membres adoptent ces dispositions, celles-ci contiennent une référence à la présente directive [...] (kt 59:20)

b) När den medlemsstat [sic!] antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv [...] (mt 85:4)

c) När medlemsstaterna antar dessa bestämmelser skall de hänvisa till detta direktiv [I.C.]

I det första fallet (exempel 5) borde översättaren enligt *Myndigheternas skrivregler* ha valt det enkla verbet ”skilja mellan” i stället för substantiveringen ”skillnad bör då göras mellan”. Översättaren hade i sådana fall följt skrivreglernas riktlinjer inte bara när det gäller substantiveringen utan även när det gäller valet av aktiv eller passiv form. Enligt skrivreglerna är aktiv form att föredra ur klarspråkssynpunkt och om man inte använder substantiveringen i det här fallet måste verbet skrivas i aktiv form. Aktiveringen av verbet kommer även att inverka på meningens första del vilket innehåller ett annat passivt verb som då också bör aktiveras. Nu är det ju emellertid så att ett aktivt verb kräver någon form av subjekt vilket varken finns eller går att sätta in i den aktuella meningen. Det skulle bli oklart vem ”man” i sådana fall skulle syfta på. Meningen är ett belysande exempel på EU-texternas opersonliga myndighetsperspektiv. Man bör således inte följa *Myndigheternas skrivregler* vid översättningen av just denna mening, så översättaren har enligt min mening gjort en korrekt översättning.

Det andra exemplet (exempel 6) uppvisar en stor bundenhet till källtexten. Översättaren har inte lyckats frigöra sig från källspråkets struktur och i stället för att använda sig av det enkla verbet ”hänvisa” har översättaren valt att behålla substantiveringen ”innehålla en hänvisning till”. Detta strider mot skrivreglernas rekommendationer om substantiveringar och är dessutom ett bra exempel på den kritiserade översättningssvenskan (jfr Ehrenberg-Sundin 2000: 144).

Jag har svårt att förstå varför översättaren har gjort detta val. Resultatet blir inget annat än en sådan ”knagglig översättningsprodukt” som *Anvisningar för översättningsarbetet* vill försöka motverka. Kanske är det så att översättaren har velat följa originalet på fras- och meningsnivå vilket skulle vara förenligt med anvisningarna. Förutsättningen är ju dock alltså att svenskan blir smidig vilket den enligt min mening inte är i det här fallet.

3.1.3 Verb

I *Myndigheternas skrivregler* finns det flera råd om vilka former som är att föredra när det gäller verb. Liksom substantiv är det viktigt att använda rätt verbform för att texten inte skall kännas för tung. I den här analysen har jag undersökt bruket av verb med lång eller kort form, löst eller fast sammansatta verb, verb som förstärks med onödiga adverb samt verb med förstavelser.

Beträffande användning av kort eller lång verbform stämmer översättarens val överens med de riktlinjer som ges i *Myndigheternas skrivregler*. Riktlinjerna är bland andra att de kortare formerna är att föredra framför de längre, med undantag för ”lade”, ”sade” och ”skall”. Översättaren använder till exempel genomgående ”skall” i stället för ”ska” (mt 67:7) och ”ge” i stället för ”giva” (mt 65:10). Enligt *Myndigheternas skrivregler* (2004:23) har det dock blivit allt vanligare att även ”ska” används i formella texter från olika myndigheter, men ”skall” är alltså den form som skrivreglerna rekommenderar.

När det gäller bruket av löst eller fast sammansatta verb har översättaren enligt min mening lyckats bra ur klarspråkssynpunkt. Verb är antingen fast eller löst sammansatta. Med fast sammansatta verb menas ord som ”avlida”, ”förbise”, ”översätta”, medan löst sammansatta verb är ord som ”tycka om”, ”hålla av”, ”klämma åt”. Många sammansatta verb kan ha både en lös och en fast form och ibland kan dessa verb då få olika betydelse. Wellander (1973: 150) ger exempel som ”översätta – sätta över” och ”avhålla – hålla av”. De fast

sammansatta verben har i regel en mer abstrakt betydelse än de löst sammansatta vilka är mer konkreta. Enligt Wellander (ibid.) är det vanligare med fasta sammansättningar än lösa i det formella språket som kanslispråket och affärsspråket, men att det å andra sidan är vanligare med lösa sammansättningar i talspråket. För att åstadkomma ett mindre formellt språk är de lösa sammansättningarna således ofta att föredra. Skrivreglerna ger följande exempel: ”tillser” bör ersättas med ”ser till”, ”bortforslas” med ”forslas bort” samt ”mottager” och ”mottar” med ”tar emot”. Detta gäller dock bara verb som kan vara både löst och fast sammansatta utan att det inverkar på betydelsen.

De två första exemplen i tabellen nedan är fall då översättaren kunde ha valt de lösa sammansättningarna ”slagits fast” och ”kom in” i stället för de fasta för att få en ledigare stil. Sedan följer tre exempel där valet av lös eller fast sammansatt verbform inte inverkar på stilmån och där smaken får vara avgörande.

7. prévus (kt 41:21)	fastslagits (mt 67:17)	slagits fast
8. a généré (kt 63:10)	inkom (mt 88:9)	kom in
9. prononcer la nullité de (kt 46:16)	ogiltigförklara (mt 72:9)	förklara ogiltig
10. être réalisé (kt 49:8)	sammanställas (mt 74:24)	ställas samman
11. remet à (kt 56:18)	överlämna (mt 82:1)	lämna över

Sammanfattningsvis anser jag, med stöd av *Myndigheternas skrivregler*, att översättaren har lyckats bra med bruket av löst eller fast sammansatta verb. Nedan följer exempel då översättaren har åstadkommit en ledigare stil genom att använda löst sammansatta verb i stället för de fast sammansatta formerna.

12. fusionner (kt 38:19)	gå samman (mt 64:19)	sammangå
--------------------------	----------------------	----------

13. présenter (kt 40:8)	lägga fram (mt 66:4)	framlägga
14. est conforme à (kt 44:3)	stämmer överens med (mt 69:23)	överensstämmer med
15. ont été déposés (kt 54:16)	har lämnats in (mt 80:5)	har inlämnats

Enligt skrivreglerna (2004:24) förekommer det att vissa verb i onödan förstärks med ett adverb. Fenomenet kallas för tautologier, det vill säga ”tårta på tårta”. Som exempel ges ”borteliminera”, ”minska ned”, ”starta upp” med flera. Den granskade översättningen innehåller lyckligtvis inte några exempel på tautologier.

Verb med förstavelser är enligt skrivreglerna en följd av tyskans inflytande på det svenska språket. Förstavelser som ”bi-”, ”be-”, ”er-” och ”för-” tillfogas ibland vissa verb trots att det finns ett kortare verb på svenska som betyder samma sak. Som exempel ges bibehålla/behålla, förhyra/hyra och försälja/sälja och det är den kortare formen som rekommenderas. Översättaren har lyckats väl även i detta avseende och har endast använt sig av verb med förstavelser i de fall då det är befogat. Ett exempel på detta är verbet ”förglömma” i ”Eftaländerna inte att förglömma”. Eftersom den fasta frasen är just ”ngn/ngt icke att förglömma” (*Svenskt språkbruk* 2003:374) är valet av verb befogat i detta avseende.

3.1.4 Adverb

Myndigheternas skrivregler (2004:30) tar upp tre olika saker som är viktiga att tänka på när det gäller användningen av adverb. Det första är att ”endast” och ”blott” bör undvikas och ersättas med ”bara” vilket numera är ett vanligt förekommande ord även i författningstext. I den undersökta översättningen fann jag bara ett fall då översättaren hade använt ”endast” i stället för ”bara” (mt 13:19) vilket torde ha varit att föredra här.

Det andra råd som *Myndigheternas skrivregler* ger avser bruket av negationerna ”inte”, ”icke” och ”ej”. Rekommendationen är att ”inte” bör användas i sakprosa

förutom på till exempel skyltar eller i rubriker där ”korthet är av extra stort värde” (ibid.). ”Icke” skall användas i de fall då man inte kan använda något av de negerande prefixen o-, miss-, in-. De exempel som ges är bland andra ”icke-kommersiell verksamhet” och ”icke-industriell produktion” (ibid.). Det finns inget fall i denna översättning där översättaren har gått emot dessa riktlinjer.

Slutligen ges rekommendationer om vilka adverb som är sammansatta med där-, här- eller var- som bör ersättas med andra uttryck. Bland dessa finner adverb som vi ”därtill”, ”därur”, ”härav”, ”häri”, ”härutinnan”, ”härvid”, ”varibland”, ”varom” och ”vidlag”. Skrivreglerna poängterar dock att det finns en del sammansättningar med där- och var- som kan användas eftersom de är ”vanliga i allmänt språkbruk” (ibid.) till exempel ”därför”, ”därigenom”, ”därifrån”, ”därmed” och ”varav”. I översättningen finner man knappt några fall över huvud taget där det hade varit önskvärt med ett annat uttryckssätt. ”Härigenom föreskrivs följande” (mt 77:1) är i och för sig en mycket tung fras, men är samtidigt en standardfras både i svenskt författningsspråk och i EU-texter. Att ge sig i kast med att försöka få en ledigare stil i sådana fraser vore enligt min mening därför mindre lyckat. Vid två tillfällen har översättaren använt sig av det formella ”varigenom” på ett sätt som kan ifrågasättas:

16. a) Aux fins de la présente directive, on entend par: ”*fusion*”, l’opération par laquelle [...]. (kt 51:14)
- b) I detta direktiv avses med: *fusion*: en transaktion varigenom [...]. (mt 77:3)
- c) I detta direktiv avses med: *fusion*: en transaktion genom vilken [I.C.]

Det hade enligt min mening här varit bättre att ersätta ”varigenom” med ”genom vilken” för att åstadkomma en ledigare stil i översättningen. En annan lite olycklig användning av ”varigenom” finner vi i exemplet nedan:

17. a) Comme pour la société européenne, un rapport unique d’experts est permis, ce qui est de nature à réduire les coûts. (kt 62:9)

b) Precis som för europabolaget är det tillåtet att de sakkunniga utarbetar ett enda yttrande, varigenom kostnaderna kan reduceras. (mt 87:10)

c) Precis som för europabolaget är det tillåtet att de sakkunniga utarbetar ett enda yttrande, vilket kan/gör det möjligt att minska kostnaderna. [I.C.]

Enligt min mening är den svenska översättningen luddigt formulerad och därmed även svårtolkad. Sammanhanget framgår betydligt klarare när man läser det franska originalet, och personligen hade jag valt en översättning som låg närmare källtexten.

3.1.5 Prepositioner

De riktlinjer, som *Myndigheternas skrivregler* ger om prepositioner är för det första att man bör ta hjälp av ordböcker vid valet av preposition så att den relation eller det samband som prepositionen skall uttrycka blir tydlig. Skrivreglerna hänvisar till de regler som ges i *Svenskt språkbruk* och i *Svensk ordbok*. För det andra rekommenderar *Myndigheternas skrivregler* (2004:31) följande: ”Använd aldrig långa prepositioner eller prepositionsliknande uttryck: ”angående”, ”beträffande”, ”vad avser”, ”rörande”, ”i anslutning till”, ”i samband med”, ”såvitt avser” m.fl. när det finns en enkel preposition som fungerar på samma sätt [...]” Skrivreglerna rekommenderar till exempel att ersätta ”angående” i följande mening med det enklare men lika klara ”om”: ”I ärenden ’angående’ bevisupptagning [...]”.

Om det inte finns någon enkel preposition att tillgå är det enligt skrivreglerna (2004:32) ofta möjligt att skriva om den långa prepositionen till en som-sats eller liknande. Följaktligen skulle det i följande exempel vara att föredra att byta ut ”rörande” mot ”som rör” eller ”som gäller”: ”I registret skall man anteckna beslut eller åtgärder ’rörande’ inmutade områden.” En som-sats hade här gjort meningen mindre tung utan att inverka negativt på betydelsen. Nedan följer ett par fall där en enklare preposition hade varit att föredra av tydlighetsskäl.

18. relative à (kt 53:15)	rörande (mt 79:5)	som rör/som gäller
19. concernant (kt 44:4)	avseende (mt 69:24)	om/som avser

3.2 Syntaktisk nivå

3.2.1 Passiva verbkonstruktioner

När det gäller bruket av ”man” och passiva verbkonstruktioner är rekommendationen i *Myndigheternas skrivregler* (2004:28) att man bör använda ”man” när agenten, det vill säga den som utför handlingen, är obestämd och när ”man” syftar på samma person eller grupp i samma textavsnitt. Anledningen till att ”man” bör användas är att meningen blir tydligare om agenten finns nämnd. Följande exempel ges i skrivreglerna (ibid.) på ett fall då ”man” är att föredra framför en passiv verbkonstruktion:

- 20. a) ”Utredningen ansåg att i första hand en praktisk lösning borde sökas”.
- b) ”Utredningen ansåg att man i första hand borde söka en praktisk lösning”.

Vidare bör man undvika att använda passiva verbkonstruktioner när agenten är nämnd i meningen. ”Departementet lade fram förslaget” är ju betydligt enklare än ”Förslaget presenterades från departementets sida” (Piehl & Vihonen 2001:25). Det är numera accepterat att använda pronomenet ”man” i svenska offentliga texter. Detta kan ses som en följd av arbetet med att göra offentliga texter mer tillgängliga för allmänheten genom att skriva så enkelt och tydligt som möjligt. Det så kallade myndighetsperspektivet har ersatts med ett ”användarperspektiv” vilket innebär att man skriver för läsaren och inte för experten eller myndigheten (Ekerot 2000:50). I flertalet europeiska länder har detta synsätt emellertid inte ännu vunnit fotfäste vilket orsakar problem för de svenska översättarna i deras arbete. Enligt Ekerot är det omöjligt för översättarna att följa anvisningarna i *Myndigheternas skrivregler* om att undvika opersonliga konstruktioner för att istället använda pronomenet ”man”: ”Att denna rekommendation inte fungerar vid EU-översättning av juridiska texter är

vad man kan vänta sig: EU-texternas perspektiv är alltigenom det traditionella opersonliga myndighetsperspektivet” (ibid.).

I den granskade översättningen fann jag hela 139 passiva verbkonstruktioner, dels s-passiv, dels omskrivningar med ”bli”, och endast 6 förekomster av pronomenet ”man”. Flertalet passiva verbkonstruktioner hade dessutom ingen agent. Exemplet nedan vittnar om några av de problem som det innebär att följa anvisningarna i *Myndigheternas skrivregler* vid översättning av EU-texter.

21.a) Si au moins une des sociétés qui participent à la fusion est gérée en participation des travailleurs et si la législation nationale applicable à la société issue de la fusion n’impose pas à cette dernière un tel régime, la participation des travailleurs dans la société issue de la fusion, ainsi que leur implication dans la définition des droits y afférents, sont organisées par les Etats membres selon les principes et les modalités prévus à l’article [...]. (kt 51:1)

b) Om minst ett av de bolag som deltar i fusionen omfattas av regler för arbetstagarnas medverkan och om den nationella lagstiftning som tillämpas på det bolag som uppstår genom fusionen inte innehåller regler om obligatoriskt medbestämmande, så skall arbetstagarnas medverkan i det nybildade bolaget, samt deras inflytande över fastställandet av dessa rättigheter, organiseras av medlemsstaterna enligt de principer och de föreskrifter som anges i artikel [...]. (mt 76:17)

Att följa anvisningarna i *Myndigheternas skrivregler* förefaller i stort sett omöjligt och resultatet skulle bli en betydligt mer komplicerad och svårläst mening. Man hade varit tvungen att flytta om de olika satsleden vilket inte skulle uppskattas av granskarna och vilket dessutom skulle strida mot de riktlinjer som ges i *Anvisningar för översättningsarbetet* (1995: 5): ”Det skall aldrig vara ett självändamål att ändra på en menings uppbyggnad vid översättningen till svenska. I de flesta fall går det utmärkt att i stora drag följa originaltexten. Det gäller för översättaren att med hjälp av sin yrkesskicklighet avgöra i vilka fall det är nödvändigt att avvika, och hur stor avvikelsen behöver vara, för att resultatet skall bli en ’smidig svenska’ och inte en knagglig översättningsprodukt.”

I den granskade översättningen är en klar majoritet av de passiva verbkonstruktionerna nödvändig för att åstadkomma en ”smidig svenska” och i

många fall för att meningen över huvud taget skall bli förståelig. Detta beror troligen först och främst på att de informationstäta EU-texterna har en komplicerad syntax vilket förutsätter att översättaren kan använda sig både av aktiva och passiva verbkonstruktioner för att översättningen skall bli korrekt (Ekerot 2000:55). Man kan således dra slutsatsen att man vid översättning av EU-texter svårigen kan följa de anvisningar som ges i *Myndigheternas skrivregler* när det gäller bruket av ”man” och passiva verbkonstruktioner.

3.2.2 Ordföljd

När det gäller ordföljd ger *Myndigheternas skrivregler* (2004:33) rekommendationer om placering av ”ytterligare” och ”till”, placering av negerande och inskränkande adverb som ”bara”, ”endast”, ”inte” med flera, placering av subjekt, placering av långa bestämningar samt användning av rätt ordföljd i att-satser.

När det gäller ”ytterligare” och ”till” bör man undvika placeringar som ”en ytterligare anledning” och ”ett till barn” och istället skriva ”ytterligare en anledning” och ”ett barn till”. Det är möjligt att placeringen av dessa ord har vållat problem förr, men jag har svårt att tro att det skulle göra det idag. Mitt antagande bekräftas av den granskade texten där översättaren inte vid något tillfälle har placerat dessa ord felaktigt utan följt skrivreglernas riktlinje:

22. a) [...], une consultation supplémentaire ou une étude d'impact sur la présente proposition dont l'adoption rapide est souhaitée par les milieux intéressés n'a pas été nécessaire. (kt 40:18)

b) [...], är det inte nödvändigt med ytterligare ett samråd om eller en konsekvensanalys av förslaget, som berörda grupper dessutom vill skall antas snarast. (mt 66:13)

När det gäller placeringen av negerande och inskränkande adverb bör man enligt *Myndigheternas skrivregler* (2004:33) vara uppmärksam på att ”meningen får den betydelse som avses” så att det inte uppstår några missförstånd, särskilt i formella texter. Om risken för missförstånd är mycket liten bör en ledigare

ordföljd prioriteras. Skrivreglerna rekommenderar således att man skriver ”Det är kanske praktiskt att sekreteraren bara skriver årsmötesprotokoll” i stället för ”Det är kanske praktiskt att sekreteraren skriver bara årsmötesprotokoll”. Slutligen avråder skrivreglerna från att placera negerande och inskränkande adverb mellan en preposition och prepositionens huvudord. Ordföljden i ”Detta är en vanlig företeelse inom åtminstone Södermanlands län” blir till exempel ledigare om man byter plats på ”inom” och ”åtminstone” (ibid.). Översättaren har enligt min mening lyckats väl med placeringen av adverb, och valet av placering stämmer överens med de riktlinjer som ges i *Myndigheternas skrivregler*. I stället för att placera adverbet ”enbart” efter adjektivet ”möjligt” i exemplet nedan har översättaren till exempel valt en ledigare ordföljd:

23. a) Aujourd’hui, dans l’état actuel du droit communautaire, ces fusions ne sont possibles que lorsque les sociétés qui veulent fusionner sont établies dans certains Etats membres. (kt 38:18)

b) Enligt den nu gällande gemenskapsrätten är sådana fusioner enbart möjliga då de företag som vill gå samman har sitt säte i vissa medlemsstater. (mt 64:18)

De riktlinjer som ges i *Myndigheternas skrivregler* (2004:33) när det gäller placering av subjektet är mycket övergripande: ”Om subjektet inte står på sin normala plats, får meningen en stel ordföljd. Vid vissa verb går det bra att i stället sätta in ’det’. I andra fall kan man helt enkelt ändra ordföljden”. I den översättning som jag har granskat har jag inte funnit något fall där översättaren har gått emot dessa riktlinjer eller där ordföljden känns fel på grund av felaktig placering av subjektet. I exemplet nedan har översättaren, i enlighet med skrivreglerna, satt in ett ”det”, troligen för att förtydliga meningen.

24. a) **L’article 4** traite de la publicité du projet de fusion transfrontalière et des informations qui doivent obligatoirement être publiées. (kt 45:14)

b) **Artikel 4** handlar om offentliggörandet av planen för den gränsöverskridande fusionen och vilka uppgifter som det är obligatoriskt att offentliggöra. (mt 71:8)

c) **Artikel 4** handlar om offentliggörandet av planen för den gränsöverskridande fusionen och vilka uppgifter som måste offentliggöras. [I.C.]

Denna användning av det personliga pronomenet "det" fungerar bra i de flesta fall. I det här fallet anser jag emellertid att det fungerar mindre bra. Den främsta anledningen till detta är att meningen blir onödigt tung och svårläst. Meningen är ett belysande exempel på en sådan "knagglig översättningsprodukt" som skall undvikas enligt *Anvisningar för översättningsarbetet* (1995: 5). Det är dessutom svårt att förstå varför översättaren har valt att gå så långt ifrån källtexten som han eller hon har gjort då detta inte är nödvändigt för att betydelsen skall gå fram. Översättarens tanke var förmodligen att förtydliga meningen genom att sätta in pronomenet "det" i enlighet med *Myndigheternas skrivregler*, men jag anser att effekten blev den motsatta. Personligen hade jag valt att passivera meningens sista del, eftersom meningen på så sätt hade blivit lättare att läsa och förstå. Som översättare står man här inför ett dilemma. Om man väljer att följa de riktlinjer som ges i *Myndigheternas skrivregler* när det gäller ordföljd och bruket av passiva verbkonstruktioner blir resultatet i detta fall en "knagglig översättningsprodukt". För att få en "smidig svenska" måste man enligt min mening passivera meningen vilket skulle vara oförenligt med dessa riktlinjer. Det är i detta fall alltså inte möjligt att översätta denna mening och samtidigt följa riktlinjerna i *Myndigheternas skrivregler*.

Skrivreglernas rekommendation är att långa bestämmingar skall placeras efter huvudordet för att ordföljden skall bli så naturlig som möjligt (2004: 34). I stället för att skriva "Det framgick av en till chefen för Finansdepartementet riktad skrivelse" rekommenderas man således att lägga bestämmingen efter huvudordet. Meningen blir då: "Det framgick av en skrivelse till chefen för Finansdepartementet." Man skall alltså undvika att placera långa bestämmingar före huvudordet, i den så kallade mittfäldspositionen. Denna riktlinje vållar emellertid problem vid översättning av EU-texter eftersom dessa texter är mycket informationstäta vilket förutsätter att man förutom för- och slutfält även kan utnyttja mittfäldspositionen. Ekerot (2000:64) ger följande förklaring: "I den informationstäta EU-svenskan är mittfäldspositionen en naturlig plats att placera

adverbiella uttryck som representerar information av bakgrundskaraktär. Härtill kommer att övriga adverbialpositioner (förfält och slutfält) ofta är blockerade på rent strukturella grunder [...]. Just förekomsten av tunga objekt är en vanlig förklaring till att tunga adverbial placeras i mittfältet i infinitivfraser, dvs. mellan infinitivmärket och verbet”. I exemplet nedan ser man hur viktigt det är att kunna utnyttja mittfältspositionen främst eftersom meningens för- och slutfält redan är utnyttjade. Det framgår även att ett utnyttjande av mittfältspositionen gör det möjligt för översättaren att i stora drag följa källtextens meningsuppbyggnad vilket förordas i *Anvisningar för översättningsarbetet* (1995:5).

25. a) Les besoins de coopération et de regroupement entre sociétés d'Etats membres différents et les difficultés que rencontre, au niveau législatif et administratif, la réalisation de fusions transfrontalières de sociétés au sein de la Communauté rendent nécessaire, pour assurer l'achèvement et le fonctionnement du marché intérieur, de prévoir des dispositions communautaires en vue de faciliter la réalisation de fusions transfrontalières entre sociétés de capitaux de différents types relevant de législations d'Etats membres différents. (kt 48:10)

b) Eftersom bolag från olika medlemsstater önskar samarbeta och gå samman och det uppstår såväl juridiska som administrativa problem vid genomförandet av gränsöverskridande fusioner mellan bolag i gemenskapen, krävs det för att säkerställa den inre marknadens fullbordande och funktion gemenskapsbestämmelser i syfte att underlätta genomförandet av gränsöverskridande fusioner mellan de olika slags bolag med begränsat ansvar som omfattas av lagstiftningen i de olika medlemsstaterna. (mt 74:3)

3.2.3 Meningslängd och punktregeln

Det ges inte några riktlinjer när det gäller meningslängd i *Myndigheternas skrivregler*. ”Hur långa bör meningarna vara? I denna fråga kan ingen regel göra anspråk på allmän giltighet. Det måste lämnas åt den enskilde författarens stilistiska takt och smak att välja den rätta formen”. (Wellander 1973:233). I de handledningar som utarbetats för utformningen av rättsakter inom EU finns däremot några riktlinjer att tillgå. Emellertid är de mycket allmänt hållna och

rekommendationen är i stort sett bara att man ska undvika alltför långa meningar. (Europeiska unionen 2003:14).

Långa meningar, vilka är mycket vanliga i de informationstäta EU-texterna, kan orsaka inte bara läs- och förståelseproblem, utan även svårigheter vid översättningen. Enligt Piehl & Vihonen (2001:22) beror detta egentligen inte på meningslängden som sådan, utan på det invecklade tankemönster som uppstår när man använder sig till exempel av många bisatser och satsförkortningar i en och samma mening. Av Statsrådsberedningens *Språket i lagar och andra författningar* (1976:21) framgår att man bör undvika huvudsatser med flera bisatser, så kallade långa perioder, för att istället dela upp innehållet på flera meningar. På så sätt blir texten ofta lättare att läsa och förstå, och enligt Statsrådsberedningen är detta viktigare än att skriva en kort men komplicerad och svårläst text. Ytterligare en rekommendation från Statsrådsberedningen för att förtydliga långa meningar är att använda sig av uppställningar i numrerade punkter. I det granskade EU-direktivet finner man många exempel på en sådan förtydligande åtgärd, vilket underlättar oerhört mycket för läsningen och förståelsen av texten.

För att få en uppfattning om direktivets genomsnittliga meningslängd, räknade jag ut denna och jämförde den med det resultat som framgick av en studie som gjordes av en svenskstuderande (Geertrui Hofman) vid universitetet i Gent (Ehrenberg-Sundin 2003). Hofman undersökte den genomsnittliga meningslängden på 30 EG-direktiv från bland annat år 2000-2001 och jämförde resultatet med de uppgifter som finns att tillgå om svenska författningar från 1980- och 1990-talen. Den genomsnittliga meningslängden på direktiven från 2000-2001 var 27,5 ord per mening vilket stämmer överens med meningslängden i det direktiv som jag har granskat, vilken uppgick till 29,8 ord per mening. Nämnas bör att meningar som utgörs av en punktuppställning inte är medräknade här. Den genomsnittliga meningslängden för dessa typer av

meningar var enligt Hofmans studie 98,3 ord per mening vilket inte stämde lika väl överens med mitt resultat vilket uppgick till hela 128 ord per mening.

Skillnaden mellan de inhemska författningarna och EG-direktiven när det gäller den genomsnittliga meningslängden är anmärkningsvärd. Meningslängden i svenska författningar är endast 19,4 ord per mening vilket skall jämföras med meningslängden i den granskade översättningen som är 29,8 ord per mening (ibid.). Av Hofmans studie framgår även att direktivens komplexitet har minskat: i jämförelse med direktiv från tidigare år är meningslängden i direktiven från 2000-2001 kortare och antalet underordnade satser och fraser färre. Hofmans studie bekräftar således Statsrådsberedningens konstaterande att en menings komplexitet minskar om man delar upp innehållet på flera meningar (ibid.).

De långa meningarna i de svenska EU-texterna är enligt Melander (1999:2) en följd av att översättningen oftast görs från engelska och franska, och att juridiska texter på dessa språk kännetecknas av en komplex syntax. ”Det blir därmed automatiskt så att det franska eller engelska originalet styr översättningens satsstruktur.” (Edgren 2000:94.) Nu förhåller det ju sig emellertid så att man vid översättning av EU-rättsakter är mycket bunden av att följa källtextens syntax vilket först och främst har sin förklaring i den så kallade punktregeln (se sida 7). Översättaren är således mycket begränsad i sitt arbete när det gäller att förtydliga en mening och kan inte lastas för den komplicerade syntax som de svenska översättningarna ofta präglas av. Personligen anser jag att man istället borde ägna kraft åt att göra källtexterna så enkla och tydliga som möjligt, vilket man också har insett inom EU:s institutioner där arbetet för en bättre språklig och redaktionell kvalitet på rättsakterna är i full gång sedan några år tillbaka.

5. Avslutning

Syftet med denna uppsats har varit att undersöka om det är möjligt eller önskvärt att följa de svenska klarspråskriterierna vid översättning av EU-rättsakter till svenska. Undersökningen har gjorts utifrån den svenska översättningen av EU-rättsakten *Proposition de directive du Parlement européen et du Conseil sur les fusions transfrontalières des sociétés de capitaux*.

De svenska klarspråskriterierna vållar problem vid översättningen av EU-texter, och då i synnerhet av EU-texter av juridisk karaktär som till exempel rättsakter. Detta beror främst på att de juridiska texter som produceras inom EU i många avseenden skiljer sig markant från motsvarande svenska texter, och ofta uppfattas som formella, ålderdomliga och svårbegripliga. Anledningen till dessa skillnader är att det i Sverige sedan ett trettiotal år tillbaka pågår ett arbete med att förbättra svenska offentliga texter för att de ska bli mer begripliga och tillgängliga för allmänheten. Ett sådant klarspråksarbete har under de senaste åren förvisso även tagit fart inom EU, men än så länge är skillnaderna mellan Sveriges och EU:s skrivtraditioner fortfarande mycket stora. Översättarna står inför en svår uppgift i sitt arbete eftersom de slits mellan kravet på att skriva enkelt och begripligt samt följa de svenska klarspråskriterierna, och kravet på att inte i onödan avvika från originalet. Resultatet blir i många fall en översättningssvenska som kritiseras starkt och som påminner om den svenska som fanns i svenska offentliga texter innan det svenska klarspråksarbetet tog fart.

Min undersökning visar att det är möjligt och önskvärt att följa de svenska klarspråskriterierna vid översättningen till svenska när det gäller den lexikala nivån. Översättaren har i många avseenden gjort bra val när det gäller form och ordval, men i flera av fallen anser jag att ett annat alternativ som är förenligt med klarspråskriterierna hade varit att föredra för att åstadkomma en enklare och bättre svenska. På den syntaktiska nivån anser jag emellertid att det i de

flesta fall inte är möjligt eller önskvärt att följa klarspråskriterierna. För att åstadkomma en smidig svenska vid översättningen av till exempel den opersonliga och informationstäta EU-texten, måste man som översättare kunna få använda sig av passiva uttryckssätt och placera långa bestämmingar i mittfältet, vilket är oförenligt med de svenska riktlinjerna. Den granskade översättningen vittnar om att om översättaren hade valt att följa klarspråskriterierna när det gäller syntaxen så hade svenskan i översättningen blivit betydligt klumpigare och mindre smidig än nödvändigt. Genom att prioritera en smidigare svenska framför att följa klarspråskriterierna till punkt och pricka har översättaren enligt min mening lyckats väl med översättningen i detta avseende. När det slutligen gäller meningslängden har man på grund av punktregeln, kontinuitetsprincipen och principen om ändringsbarhet inte något annat val än att följa originalet vid översättningen. För att komma tillrätta med problemet med de långa meningarna som är kännetecknande för EU-rättsakter måste man istället ingripa redan på författningsstadiet.

Det är enligt min mening inte alltid möjligt eller önskvärt att följa de svenska klarspråskriterierna vid översättningen till svenska. När man översätter juridiska EU-texter är bundenheten till originalet mycket stor och eftersom EU:s och Sveriges skrivtraditioner skiljer sig så markant från varandra har översättaren i de flesta fall inte något annat val än att göra en källspråksnära översättning. Av denna undersökning att döma finns det således inte någon möjlighet att ständigt följa de svenska riktlinjerna så länge som källtexterna ser ut som de gör. Den dag då skillnaderna mellan de båda skrivtraditionerna har minskat kommer det med största sannolikhet att bli betydligt enklare att tillämpa svenska klarspråskriterier vid översättningen av EU-texter till svenska.

Résumé en français

Introduction

Depuis des dizaines d'années en Suède, un travail est en cours dans le but d'améliorer les textes officiels. Ce travail s'est trouvé être prospère surtout en ce qui concerne le but de rendre les textes plus simples et plus faciles à comprendre. Toute personne qui d'une manière ou d'une autre participe dans la rédaction des textes officiels suédois est recommandée de suivre les instructions et grandes lignes résultant de ce travail.

Après l'adhésion de la Suède à l'Union Européenne (UE), on traduit une grande quantité de textes communautaires vers le suédois. Il est souvent question de textes à caractère juridique qui, à beaucoup d'égards, se distinguent d'une manière manifeste des textes juridiques suédois d'aujourd'hui. Les traits caractéristiques sont les mêmes pour le suédois dans les traductions communautaires que pour celui des textes juridiques en Suède il y a une trentaine d'années – avant que le travail d'améliorer les textes officiels n'ait commencé. Les traits caractéristiques sont entre autres choses de longues phrases très complexes contenant beaucoup de mots abstraits et des nominalisations. Ce suédois communautaire est souvent l'objet de critiques à cause de sa complexité. La différence entre le suédois communautaire et le suédois que l'on est habitué à voir dans les textes officiels suédois d'aujourd'hui peut s'expliquer par le fait que le travail consistant à améliorer les textes officiels est très avancé en Suède, ce qui n'est pas le cas dans l'Union Européenne. Ce fait cause des problèmes pour les traducteurs suédois. Selon les grandes lignes élaborées dans le but d'aider les traducteurs, *Anvisningar för översättningsarbetet*, les traducteurs doivent d'une part faire des traductions qui diffèrent le moins possible du texte original en ce qui concerne les phrases. D'autre part, les traductions doivent différer le moins possible des textes officiels suédois d'aujourd'hui et contenir une langue simple et

compréhensible. Il n'est pas difficile de comprendre qu'il est très difficile d'accomplir ces deux exigences à la fois et les avis sont partagés sur la question de savoir s'il est possible d'appliquer les règles de clarté à la traduction de cette sorte de texte, étant donné que les manières d'écrire sont si différentes au sein de l'Union et en Suède.

But

Le but de ce mémoire est de juger, à partir du texte analysé, s'il est possible ou souhaitable de suivre les règles de clarté dans la traduction communautaire à partir du français vers le suédois. Est-il nécessaire d'utiliser un suédois archaïque afin de traduire cette sorte de texte? La traduction suédoise est-elle conforme aux règles de clarté existantes ou le traducteur a-t-il choisi de ne pas les suivre? Pourquoi?

Matériel

Le texte étudié est une directive de l'Union Européenne: *Proposition de directive du Parlement européen et du Conseil sur les fusions transfrontalières des sociétés des capitaux*. La langue de départ est le français et la langue d'arrivée est le suédois. La traduction a été faite directement vers le suédois.

Disposition et méthode

La première partie de ce mémoire traite le travail consistant à améliorer les textes officiels en cours à la fois en Suède et dans l'Union. Premièrement, je décrirai le travail d'améliorer le langage des textes officiels en Suède. Deuxièmement, je rendrai compte des grandes lignes pour la traduction communautaire vers le suédois et finalement je décrirai le travail d'améliorer le langage des textes communautaires dans l'Union.

La deuxième partie de ce mémoire se compose d'une analyse linguistique du texte qui en son tour comporte deux analyses différents, à savoir une analyse lexicale et une analyse syntaxique. Dans l'analyse lexicale, j'examinerai le choix de mots concernant verbes, substantifs, adverbes et prépositions. Dans l'analyse syntaxique j'étudierai la présence de verbes à la voix passive, l'ordre des mots et la longueur des phrases. Les analyses différentes ont été choisies à partir des grandes lignes qui paraissent les plus importantes et qui posent des problèmes dans la traduction de ce genre de texte.

Résultats

Cette étude montre qu'il est possible et désirable de suivre les règles de clarté suédoises quand on traduit ce genre de texte vers le suédois au niveau lexical. En général, le traducteur a fait de bons choix à cet égard. A mon avis, il y a pourtant plusieurs cas où le traducteur aurait pu choisir un autre mot ou une autre forme du mot afin de simplifier et améliorer le langage du texte. Par contre, en ce qui concerne le niveau syntaxique il n'est pas toujours possible ou désirable de suivre les règles de clarté. Quand on traduit les textes communautaires qui contiennent beaucoup de verbes impersonnels et beaucoup d'information il est par exemple nécessaire de pouvoir utiliser des verbes à la voix passive et de placer de longs compléments dans le milieu de la phrase, chose qui n'est pas conforme aux grandes lignes suédoises. La traduction étudiée montre que si le traducteur avait suivi les règles de clarté concernant la syntaxe, le langage aurait été beaucoup plus lourd. A mon avis, en donnant la priorité à un bon suédois au lieu de suivre les règles de clarté à la lettre, le traducteur a fait un très bon travail. En outre, au sujet de la longueur des phrases, le traducteur ne peut que suivre le texte original à cause de la règle de ponctuation. Pour venir à bout du problème des longues phrases dans les textes communautaires, il faut intervenir au stade rédactionnel.

Pour conclure, les textes juridiques suédois diffèrent beaucoup des textes communautaires et en traduisant des textes juridiques, on est obligé de suivre l'original de très près. À en juger par cette étude, il n'est pas possible de toujours suivre les grandes lignes suédoises à cause des textes communautaires d'aujourd'hui. Le jour où la différence entre les textes juridiques suédois et communautaires sera moins grande, il sera beaucoup plus facile d'appliquer les règles suédoises de clarté à la traduction de textes communautaires vers le suédois.

Litteraturlista

Primärlitteratur

Proposition de directive du Parlement européen et du Conseil sur les fusions transfrontalières des sociétés de capitaux. COM(2003) 703 final. 18.11.2003. Bryssel. (15.12.2004.)

http://europa.eu.int/eur-lex/fr/com/pdf/2003/com2003_0703fr01.pdf

Förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om gränsöverskridande fusioner av aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar. KOM(2003) 703 slutlig. 18.11.2003. Bryssel. (15.12.2004.)

http://europa.eu.int/eur-lex/sv/com/pdf/2003/com2003_0703sv01.pdf

Sekundärlitteratur

Alcaraz, Enrique & Hugues, Brian, 2003: *Legal Translation Explained*. Manchester, UK: St. Jerome.

Anvisningar för översättningsarbetet. 1995. Delegationen för översättning av EG:s regelverk. Stockholm

Cornu, Gérard, 2000: *Linguistique juridique*. 2 uppl. Paris: Montchrestien.

Cutts, Martin & Wagner, Emma, 2002: *Clarifying EC Regulations*. (1.3.2005.)

<http://www.clearest.co.uk/files/ClarifyingECRegulationsCont.pdf>

Cutts, Martin, 2001: *Clarifying Eurolaw*. (1.3.2005.)

<http://www.clearest.co.uk/files/ClarifyingEurolaw.pdf>

Edgren, Håkan, 2000: *Hot och verklighet – om EU-svenskan som hotbild*. I Melander, Björn (utg.), *Svenskan som EU-språk*. Uppsala: Hallgren & Fallgren. S. 77-99.

Ehrenberg-Sundin, Barbro, 2000: Internationellt klarspråksarbete – en grund för bättre EU-texter? I Melander, Björn (utg.), *Svenskan som EU-språk*. Uppsala: Hallgren & Fallgren. S. 144-177.

Ehrenberg-Sundin, Barbro, 2003: *Hur kan du göra EU-texter klarare?* Klaraposten 3/2003. Regeringskansliet. <http://www.regeringen.se/sb/d/4390>

Ekerot, Lars-Johan, 2000: Klar komplexitet. I: Melander, Björn (utg.), *Svenskan som EU-språk*. Uppsala: Hallgren & Fallgren. S. 46-76.

Europeiska kommissionen, Translation Service, 1998: How to write clearly. Fight the Fog. (1.3.2005.) <http://europa.eu.int/comm/translation/en/ftfog/booklet/fog.pdf>

Europeiska unionen, 2003: Europaparlamentets, rådets och kommissionens gemensamma praktiska handledning för personer som deltar i utformningen av lagtexter inom gemenskapens institutioner. (1.3.2005.) <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/sv/techleg/index.htm>

Gémar, Jean-Claude (utg.), 1982: *Langage du droit et traduction: Essais de jurilinguistique*. Montréal: Linguatéc/Conseil de la langue française.

Hofman, Geertrui, 2002-2003. *Har det hänt något på klarspråksfronten? En synkron och diakron jämförelse av svenska EU-direktiv*. Universiteit Gent. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/03/74/78/df6a786f.pdf>

Holmes, Philip & Hinchcliff, Ian, 1994: *Swedish - a comprehensive grammar*. London, UK: Routledge.

How to write clearly. 1998. Fight the fog. Translation Service. European Commission. <http://europa.eu.int/comm/translation/en/ftfog/booklet> (15.3.2005.)

Mayoral Asensio, Roberto, 2003: *Translating Official Documents*. Manchester, UK: St. Jerome.

Melander, Björn. 1999. I: *Svenskans beskrivning 24. Förhandlingar vid tjugofjärde sammankomsten för svenskans beskrivning*. Linköping den 22-23 oktober 1999. <http://www.ep.liu.se/ecp/006/015/ecp00615b.pdf>

Myndigheternas föreskrifter: handbok i författningsskrivning. 1998. Statsrådsberedningen. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

Myndigheternas skrivregler. 2004. Sjätte utökade uppl. Statsrådsberedningen. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

Några riktlinjer för författningsspråket. 1994. Statsrådsberedningen. Stockholm: FÖRLAG.

Piehl, Aino & Vihonen, Inkaliisa, 2001: *Tala för att tolkas – skriva för att översättas*. (1.3.2005.)

<http://www.regeringen.se/content/1/c4/34/99/3dfacbb4.pdf>

Regeringen, 2003: *Begriplighet på hög nivå – regeringen främjar klarspråk*. (14.3.2005) <http://www.regeringen.se/content/1/c4/26/75/5e18e6d4.pdf>

Regeringen, Statsrådsberedningen, 2004: *Svarta listan – ord och fraser som kan ersättas i författningsspråket*. (1.3.2005.)

<http://www.regeringen.se/sb/d/243/a/19775>

Regeringen, Klarspråksgruppen, 2005: *Klarspråksgruppen – för ett klart och enkelt myndighetsspråk*. (1.3.2005.)

<http://www.regeringen.se/sb/d/2728>

SAOL. *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket*. 1998. 12 uppl. Stockholm: Norstedts.

Sourieux, Jean-Louis & Lerat, Pierre, 1975: *Le langage du droit*. Paris: P.U.F.

Språket i lagar och andra författningar. 1976. Statsrådsberedningen. Stockholm.

Svenskan i EU – hur vi kan främja kvaliteten på de svenska EU-texterna. Betänkande av utredningen om svenskan i EU. SOU 1998:114. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

Svensk ordbok. 2003. 3 uppl. Gjøvik, Norge: Norstedts.

Svenskt språkbruk. Ordbok över konstruktioner och fraser. 2003. Gjøvik, Norge: Norstedts.

Sveriges rikes lag. 2003. Hundratjugofjärde upplagan. utg. Höglund, Olle. Stockholm: Norstedts Juridik.

Wagner, Emma m.fl., 2002: *Translating for the European Union Institutions*. Manchester, UK: St. Jerome.

Wellander, Erik, 1973: *Riktig svenska*. Fjärde omarbetade upplagan. Stockholm: Esselte Studium.

Proposition de directive du Parlement européen et du Conseil sur les fusions transfrontalières des sociétés de capitaux /* COM/2003/0703 final - COD 2003/0277 */

Proposition de DIRECTIVE DU PARLEMENT EUROPÉEN ET DU CONSEIL
sur les fusions transfrontalières des sociétés de capitaux

(présentée par la Commission)

EXPOSÉ DES MOTIFS

1. But et justification de la proposition

Le but de la directive, qui s'inscrit dans le cadre du Plan d'Action pour les Services Financiers et de la Communication de la Commission au Conseil et au Parlement Européen sur la Modernisation du Droit des Sociétés et sur le Renforcement du Gouvernement d'Entreprises, du 21 mai 2003, est de combler une lacune importante en matière de droit des sociétés: faciliter les fusions transfrontalières de sociétés commerciales sans que les législations nationales dont elles relèvent, en général celle du lieu de leur siège principal, ne puissent constituer un obstacle.

Aujourd'hui, dans l'état actuel du droit communautaire, ces fusions ne sont possibles que lorsque les sociétés qui veulent fusionner sont établies dans certains Etats membres. Dans d'autres les différences entre les lois nationales applicables à chacune des sociétés qui entendent fusionner sont telles qu'elles sont dans l'obligation de recourir à des montages juridiques compliqués et coûteux. Ces montages rendent souvent l'opération délicate et ne se déroulent pas toujours avec toute la transparence et la sécurité juridique voulues. De plus, ces montages entraînent généralement la liquidation des sociétés absorbées, ce qui constitue une opération très coûteuse.

Or, les besoins de coopération entre sociétés d'Etats membres différents sont de plus en plus grands, aujourd'hui dans l'Europe des Quinze, et demain dans la future Union élargie, sans oublier les pays de l'AELE.

Depuis des années, les entreprises de la Communauté ne cessent d'appeler de leurs vœux, l'adoption d'un instrument juridique communautaire propre à répondre à leurs besoins de coopération et de regroupement entre sociétés d'Etats membres différents, leur permettant de procéder à des fusions transfrontalières.

Plus que jamais, il est nécessaire de doter toutes les entreprises, qu'elles soient organisées sous la forme d'une société anonyme ou d'un autre type de société de capitaux, d'un instrument juridique approprié leur permettant de procéder à des fusions transfrontalières aux meilleures conditions. Il s'agit donc de réduire les coûts d'une telle opération tout en veillant à garantir la sécurité juridique indispensable et en permettant au plus grand nombre d'entreprises d'en bénéficier. C'est pourquoi, le champ d'application de la directive profitera avant tout aux petites et moyennes entreprises qui y sont intéressées en raison de leur taille et de leur dotation en capital plus faible que celles des grandes entreprises et pour lesquelles, pour ces mêmes raisons, le statut de la Société européenne ne semble pas susceptible d'apporter une réponse satisfaisante.

2. Contexte historique

Le 14 décembre 1984, la Commission avait déjà adopté une proposition de dixième directive du Conseil concernant les fusions transfrontalières de sociétés anonymes. Le Parlement européen a examiné cette proposition au sein de plusieurs commissions parmi lesquelles la Commission juridique, qui a adopté son Rapport le 21 octobre 1987. Cependant, l'avis du Parlement européen n'a pas été émis par suite des difficultés soulevées par le problème de la participation des travailleurs aux organes de décision de l'entreprise. Cette situation de

blochage, liée au sort de la proposition relative au statut de la Société européenne, a perduré pendant plus de quinze ans. En 2001, dans le cadre d'un retrait général des propositions pendantes depuis plusieurs années ou devenues sans objet, la Commission a retiré cette première proposition de dixième directive avec pour perspective de présenter une nouvelle proposition se fondant sur les derniers développements de la législation communautaire. Une solution pour la Société européenne (SE) étant intervenue le 8 octobre 2001, les travaux de préparation d'une nouvelle proposition de directive sur les fusions transfrontalières de sociétés ont donc pu être repris. Compte tenu de cette situation particulière et du fait que les parties ont pu se prononcer sur les principes de cette proposition, tant dans le cadre de la consultation réalisée par le Groupe de haut niveau d'experts de droit des sociétés que dans celui de la consultation sur la Communication de la Commission au Conseil et au Parlement européen du 21 mai 2003 sur la modernisation du droit des sociétés et le renforcement du gouvernement d'entreprise, une consultation supplémentaire ou une étude d'impact sur la présente proposition dont l'adoption rapide est souhaitée par les milieux intéressés n'a pas été nécessaire.

3. Caractéristiques de la proposition

La présente proposition se distingue de la proposition initiale de 1984 essentiellement en ce qui concerne, d'une part, le champ d'application, de l'autre la prise en compte des principes et des solutions du règlement (CE) n° 2157/2001 du Conseil du 8 octobre 2001 relatif au statut de la société européenne (SE) et de la directive 2001/86/CE du Conseil du 8 octobre 2001 complétant le statut de la Société européenne pour ce qui concerne l'implication des travailleurs, pour ce qui est de la participation des travailleurs dans les organes de décision de la société absorbante ou de la nouvelle société issue de la fusion transfrontalière.

3.1. Champ d'application

La proposition initiale visait les seules sociétés anonymes. La présente proposition étend ce champ d'application à toutes les sociétés de capitaux qui, selon une conception unanime dans les Etats membres, sont caractérisées par le fait qu'elles jouissent de la personnalité juridique et ont un patrimoine social séparé qui répond à lui seul des dettes de la société. Elle s'adresse principalement aux entreprises qui ne sont pas intéressées par la création d'une SE et notamment les petites et moyennes entreprises.

3.2. Les principes régissant la procédure de fusion transfrontalière

Le principe de base régissant la procédure de fusion transfrontalière est que celle-ci - sauf disposition contraire de la directive motivée par la nature transfrontalière de l'opération - est régie dans chaque Etat membre par les principes et les modalités qui régissent les fusions entre sociétés relevant exclusivement de la législation de cet Etat membre (fusions internes).

Ceci pour rapprocher la procédure de fusion transfrontalière des procédures de fusion internes déjà bien connues et pratiquées par les opérateurs.

Pour tenir compte des aspects transfrontaliers, le principe de l'application de la législation nationale est intégré, dans la stricte mesure du nécessaire, par des dispositions s'inspirant de principes et de modalités pertinents déjà prévus pour la constitution d'une SE.

Sont également protégés selon la législation nationale les intérêts des créanciers, des obligataires, des porteurs de titres autres que les actions, des associés minoritaires et des travailleurs pour ce qui est des droits autres que ceux de participation dans de la société, vis-à-vis de chacune des sociétés qui fusionnent. Il est utile d'évoquer dans ce contexte la directive 2001/23/CE du Conseil du 12 mars 2001 concernant la protection des travailleurs en cas de transfert d'entreprise, la directive 2002/14/CE du Parlement européen et du Conseil du 11 mars 2002 établissant un cadre général relatif à l'information et la consultation

des travailleurs dans la Communauté européenne, ainsi que la directive 94/45/CE du Conseil du 22 septembre 1994 et la directive 97/74/CE du Conseil du 15 décembre 1997 concernant toutes les deux l'institution d'un Comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs. Ces directives concernent aussi les sociétés issues d'une fusion transfrontalière.

La présente directive, tout comme d'autres instruments juridiques comparables, ne préjuge pas de l'application de la législation sur le contrôle des concentrations entre entreprises, tant au niveau communautaire qu'à l'échelon des Etats membres.

3.3. La participation des travailleurs dans une perspective de coordination du droit des sociétés

La participation des travailleurs dans la société résultant de la fusion transfrontalière, qui a été à l'origine du blocage rencontré par la proposition initiale de 1984, est coordonnée par la présente proposition de directive en vue de la réalisation de la liberté d'établissement.

La principale crainte à propos de la fusion transfrontalière était que ce processus ne soit détourné de son objet par des sociétés d'Etats membres qui, connaissant la participation des travailleurs, chercheraient à se soustraire à ce régime par le biais de fusions transfrontalières.

Le règlement (CE) n° 2157/2001 et la directive 2001/86/CE ont apporté une solution qui peut être utilement reprise, mutatis mutandis, même dans une perspective de coordination du droit des sociétés au titre de l'article 44 paragraphe 2 sous g) CE, qui est le propre de la présente directive.

Le contexte dans lequel opèrent le règlement et la directive sur la SE est toutefois différent de celui qui entoure l'application de la présente directive. En vertu de sa nature communautaire, la SE n'est pas soumise aux règles nationales imposant la participation qui existent, le cas échéant, dans l'Etat membre de son siège. En revanche, les sociétés issues des opérations de fusion transfrontalières visées dans la présente directive seront des sociétés relevant du droit d'un Etat membre. Ces sociétés resteront donc soumises aux règles imposant la participation applicables dans ledit Etat membre. Il se pourrait cependant que, à la suite de la fusion transfrontalière, le siège statutaire de la société issue de la fusion soit implanté dans un Etat membre ne connaissant pas ce type de règles alors qu'une ou plusieurs sociétés participantes à la fusion étaient gérées en participation avant la fusion. Dans ce cas, il est prévu d'étendre aux sociétés visées par la présente directive la protection des droits acquis en matière de participation telle qu'elle est accordée par le dispositif créé par le règlement et la directive sur la SE. La protection des droits acquis à la participation se justifie pleinement dans ce dernier cas de figure. Dans les autres cas, c'est-à-dire, dans les cas où la législation nationale de l'Etat membre dont relève la société issue de la fusion connaît des règles imposant la participation des travailleurs, une telle protection spécifique n'est pas nécessaire puisque la société en question sera soumise à ces règles.

4. Commentaire des articles

L'article 1er prévoit les définitions utiles au champ d'application de la directive. La définition de la fusion par absorption et de la fusion par constitution d'une nouvelle société est reprise de la directive 90/434/CEE qui vise aussi la fusion de sociétés d'Etats membres différents et d'autres formes de société que la société anonyme. Cette définition est conforme à celle incluse dans la directive 78/855/CEE concernant les fusions internes des sociétés anonymes. Le champ d'application vise toutes les sociétés de capitaux communautaires qui, selon une

conception unanime dans les Etats membres, sont caractérisées par le fait qu'elles jouissent de la personnalité juridique et ont un patrimoine social séparé qui répond à lui seul des dettes de la société. Il est plus large que celui de la directive 78/855/CEE puisqu'il ne se limite pas aux sociétés anonymes mais couvre toutes les sociétés de capitaux.

L'article 2 vise à identifier la loi applicable en cas de fusion transfrontalière à chacune des sociétés qui fusionnent. Sauf disposition contraire de la présente directive motivée par le caractère transfrontalier de l'opération, chaque société reste soumise à sa loi nationale en matière de fusions internes.

Quant à la protection des travailleurs, la fusion transfrontalière reste soumise, pour ce qui est des droits autres que ceux de participation dans la société absorbante ou dans la nouvelle société issue de la fusion transfrontalière, aux dispositions pertinentes applicables dans les Etats membres, telles qu'harmonisées notamment par la directive 2001/23/CE du Conseil du 12 mars 2001 concernant la protection des travailleurs en cas de transfert d'entreprise, la directive 2002/14/CE du Parlement européen et du Conseil du 11 mars 2002 établissant un cadre général relatif à l'information et la consultation des travailleurs dans la Communauté européenne et les directives 94/45/CE et 97/74/CE concernant l'institution d'un comité d'entreprise européen ainsi que l'information et la consultation des travailleurs. En vertu de ces dispositions, le changement d'employeur qui résulte de l'opération de fusion ne peut avoir d'effet sur le contrat ou la relation de travail en vigueur à la date de la fusion et automatiquement transféré au nouveau chef d'entreprise. Sont de même protégés, après la fusion, tous les droits acquis des travailleurs convenus par une convention collective, ainsi que leurs droits à des prestations de vieillesse d'invalidité ou de survivant au titre des régimes légaux de sécurité sociale.

L'article 3 énumère les éléments qui doivent être inclus dans le projet de fusion transfrontalière. Il reprend les éléments déjà harmonisés par la directive

78/855/CEE pour les fusions internes des sociétés anonymes intégrés, comme pour le cas des SE, par des éléments supplémentaires motivés par le caractère transfrontalier de l'opération, parmi lesquels le nom et le siège envisagés pour la nouvelle société. Le lieu du siège statutaire détermine la loi qui sera applicable à la nouvelle société, ce qui est un élément d'information important pour tous les intéressés, parmi lesquels les créanciers. Le projet doit également contenir des informations sur les modalités relatives à l'implication des travailleurs dans les décisions prises par la société issue de la fusion transfrontalière.

L'article 4 traite de la publicité du projet de fusion transfrontalière et des informations qui doivent obligatoirement être publiées.

L'article 5 reprend la faculté, déjà retenue par la directive 78/855/CEE pour la fusion interne de sociétés anonymes et par le règlement (CE) n° 2157/2001 pour la Société européenne, de prévoir un unique rapport d'expert pour l'ensemble des associés.

L'article 6 établit l'obligation d'approbation du projet de fusion transfrontalière par l'assemblée générale. Une telle obligation existe également pour la fusion interne de sociétés anonymes et pour la création d'une SE par fusion.

Les articles 7 et 8 règlent le contrôle de légalité de la fusion transfrontalière. Ils s'inspirent des principes et des techniques correspondantes du règlement (CE) n° 2157/2001 pour la SE.

L'article 9 établit pour les Etats membres l'obligation de prévoir la date à laquelle la fusion transfrontalière prend effet. Il est prévu de laisser s'appliquer la date prévue par la législation de l'Etat membre dont relève la société absorbante en cas de fusion transfrontalière par absorption ou la nouvelle société en cas de fusion transfrontalière par constitution d'une nouvelle société. Cette date de prise d'effet doit être postérieure à l'ensemble des contrôles réalisés auprès de toutes les sociétés participant à l'opération.

L'article 10 traite de la publicité qui doit être faite à la réalisation de la fusion transfrontalière, en s'inspirant des dispositions correspondantes de l'article 3 de la directive 68/151/CEE sur les garanties exigées pour protéger les intérêts des associés et des tiers qui organise la publicité de tous les actes essentiels concernant les sociétés de capitaux.

L'article 11 s'inspire des articles 19 et 23 de la directive 78/855/CEE qui coordonnent déjà les effets de la fusion interne pour les sociétés anonymes.

L'article 12 s'inspire de l'article 29 du règlement (CE) n° 2157/2001 selon lequel il n'est plus possible de prononcer la nullité de la fusion après la date de prise d'effet, afin d'assurer une parfaite sécurité de tous les tiers intéressés par la fusion transfrontalière dans les divers Etats membres concernés. Il serait en effet très dangereux pour les tiers, soumis à des législations d'Etats membres différents, de se trouver confrontés à la nullité d'une opération après que tous les contrôles réalisés dans chaque Etat membre concerné l'aient été de manière concluante.

L'article 13 vise à simplifier la procédure de fusion transfrontalière dans le cas d'une fusion de deux sociétés dont la société absorbante détient déjà tous ou la plupart des titres de la société absorbée qui lui confèrent les droits de vote dans l'assemblée générale de cette société absorbée. Dans de tels cas, un certain nombre d'opérations peuvent effectivement être évitées.

L'article 14 traite de la participation des travailleurs au sein de la société résultant de la fusion transfrontalière lorsque celle-ci entraîne un risque pour ce qui concerne la protection de droits acquis à la participation. L'article 14 n'est applicable que lorsque l'une des sociétés qui participent à la fusion transfrontalière est régie par des règles, obligatoires ou volontaires, de participation des travailleurs et pour autant que la législation de l'Etat membre dans lequel la société issue de la fusion est immatriculée ne prévoit pas de telles

règles. Dans tous les autres cas, la législation nationale applicable à la société issue de la fusion détermine les règles de participation des travailleurs. L'article 14 reflète l'équilibre déjà trouvé dans le contexte du Statut de la Société Européenne (SE), en particulier la procédure de négociation qui doit permettre aux parties de négocier un régime approprié de participation des travailleurs. A cet effet, l'article 14 contient une référence expresse aux dispositions pertinentes de la directive 2001/86/CE et à la Partie 3 de son Annexe, lesquelles concernent spécifiquement les fusions. Ce n'est donc que dans le cas où les sociétés qui participent à la fusion transfrontalière ne parviennent pas à s'accorder sur une solution négociée que le régime qui protège le mieux les droits acquis en matière de participation des travailleurs et qui existe déjà dans l'une des sociétés participantes à la fusion est étendu à la société issue de la fusion.

Les articles 15 et 16 contiennent les dispositions finales usuelles concernant la mise en oeuvre, l'entrée en vigueur et les destinataires de la directive.

2003/0277 (COD)

Proposition de DIRECTIVE DU PARLEMENT EUROPÉEN ET DU CONSEIL
sur les fusions transfrontalières des sociétés de capitaux

(Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)

LE PARLEMENT EUROPÉEN ET LE CONSEIL DE L'UNION
EUROPÉENNE,

vu le traité instituant la Communauté européenne, et notamment son article 44
paragraphe 1,

vu la proposition de la Commission,

vu l'avis du Comité économique et social européen,

vu l'avis du Comité des régions,

statuant conformément à la procédure visée à l'article 251 du traité,

considérant ce qui suit:

(1) Les besoins de coopération et de regroupement entre sociétés d'Etats membres différents et les difficultés que rencontre, au niveau législatif et administratif, la réalisation de fusions transfrontalières de sociétés au sein de la Communauté rendent nécessaire, pour assurer l'achèvement et le fonctionnement du marché intérieur, de prévoir des dispositions communautaires en vue de faciliter la réalisation de fusions transfrontalières entre sociétés de capitaux de différents types relevant de législations d'Etats membres différents.

(2) Etant donné que les objectifs susmentionnés ne peuvent pas être réalisés de manière suffisante par les Etats membres dans la mesure où il s'agit d'établir une réglementation comportant des éléments communs applicables au niveau transnational et peuvent donc, en raison de l'échelle et de l'incidence de l'action proposée, être mieux réalisés au niveau communautaire, la Communauté peut prendre des mesures conformément au principe de subsidiarité consacré à l'article 5 du traité. Conformément au principe de proportionnalité tel qu'énoncé audit article, la présente directive n'excède pas ce qui est nécessaire pour atteindre ces objectifs.

(3) Afin de faciliter les opérations de fusion transfrontalière, il est opportun de prévoir que si la présente directive n'en dispose pas autrement, chaque société participant à la fusion, ainsi que chaque tiers concerné, reste soumis aux dispositions de la loi nationale dont relève la société et qui sont applicables en cas de fusion avec d'autres sociétés relevant de la même législation.

(4) Le projet commun de fusion transfrontalière doit être réalisé dans les mêmes termes pour chacune des sociétés concernées dans les divers Etats membres. Il y a lieu dès lors de préciser le contenu minimum de ce projet commun, les sociétés en cause restant libres de se mettre d'accord sur d'autres éléments du projet.

(5) Pour protéger les intérêts tant des associés que des tiers, il est opportun que, pour chacune des sociétés qui fusionnent, tant le projet de fusion que la réalisation de la fusion fassent l'objet d'une publicité effectuée dans le registre public approprié.

(6) La législation de tous les Etats membres prévoit un rapport sur le projet de fusion rédigé par un ou plusieurs experts pour chacune des sociétés qui fusionnent à l'échelon national. Pour limiter les frais d'experts dans le cadre d'une fusion transfrontalière, il convient de prévoir la possibilité d'un rapport unique destiné à l'ensemble des associés des sociétés qui participent à une opération de fusion transfrontalière. Le projet commun de fusion transfrontalière doit être approuvé par l'assemblée générale de chacune de ces sociétés.

(7) Pour faciliter les opérations de fusion transfrontalière, il convient de prévoir que le contrôle de l'achèvement et de la légalité du processus décisionnel de chaque société qui fusionne est effectué par l'autorité nationale de chacune de ces sociétés, alors que le contrôle de l'achèvement et de la légalité de la réalisation de la fusion est effectué par l'autorité nationale de la société issue de la fusion. Cette autorité nationale peut être un tribunal, un notaire ou toute autre autorité compétente désignée par l'Etat membre concerné. Il est en outre nécessaire d'établir en vertu de quelle législation nationale est déterminée la date à laquelle la fusion prend effet et il convient que cette législation soit celle dont relève la société issue de la fusion.

(8) Pour protéger les intérêts des associés et des tiers, il convient d'indiquer les effets juridiques de la fusion transfrontalière en distinguant les situations selon que la société issue de la fusion est une société absorbante ou une nouvelle société. Dans un souci de sécurité juridique, il convient d'interdire la prononciation de la nullité d'une fusion transfrontalière après la date à laquelle la fusion a pris effet.

(9) La présente directive ne préjuge pas de l'application de la législation sur le contrôle des concentrations entre entreprises, tant au niveau communautaire qu'à l'échelon des Etats membres.

(10) Les droits des travailleurs autres que les droits de participation restent organisés conformément aux dispositions des Etats membres visées par la directive 98/59/CE du Conseil du 20 juillet 1998 concernant le rapprochement des législations des Etats membres relatives aux licenciements collectifs, la directive 2001/23/CE du Conseil du 12 mars 2001 concernant la protection des travailleurs en cas de transferts d'entreprises, la directive 2002/14/CE du Parlement européen et du Conseil du 11 mars 2002 établissant un cadre général relatif à l'information et la consultation des travailleurs dans la Communauté européenne ainsi que la directive 94/45/CE du Conseil du 22 septembre 1994 concernant l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs.

(11) Si au moins une des sociétés qui participent à la fusion transfrontalière est gérée en participation des travailleurs et si la législation nationale de l'Etat membre du lieu du siège statutaire de la société issue de la fusion n'impose pas un tel régime à cette dernière, il convient d'organiser la participation des travailleurs dans la société issue de la fusion transfrontalière ainsi que leur implication dans la définition des droits y afférents. Il convient, à cette fin, de s'inspirer des principes et des modalités prévus par le règlement (CE) n° 2157/2001 du Conseil du 8 octobre 2001 relatif au statut de la Société européenne et par la directive 2001/86/CE du Conseil du 8 octobre 2001 complétant le statut de la Société européenne.

ONT ARRÊTÉ LA PRÉSENTE DIRECTIVE:

Article premier

Aux fins de la présente directive, on entend par:

- "fusion", l'opération par laquelle:

a) une ou plusieurs sociétés transfèrent, par suite et au moment de leur dissolution sans liquidation, l'ensemble de leur patrimoine, activement et passivement, à une autre société préexistante -la société absorbante-, moyennant l'attribution à leurs associés de titres ou parts représentatifs du capital social de l'autre société et, éventuellement, d'une soulte en espèces ne dépassant pas 10 % de la valeur nominale ou, à défaut de valeur nominale, du pair comptable de ces titres ou parts; ou

b) deux ou plusieurs sociétés transfèrent, par suite et au moment de leur dissolution sans liquidation, l'ensemble de leur patrimoine, activement et passivement, à une société qu'elles constituent -la nouvelle société-, moyennant l'attribution à leurs associés de titres ou parts représentatifs du capital social de cette société nouvelle et, éventuellement, d'une soulte en espèces ne dépassant pas 10 % de la valeur nominale ou, à défaut de valeur nominale, du pair comptable de ces titres ou parts; ou c) une société transfère, par suite et au moment de sa dissolution sans liquidation, l'ensemble de son patrimoine, activement et passivement, à la société qui détient la totalité des titres ou parts représentatifs de son capital social;

- "fusion transfrontalière", la fusion au sens du premier tiret qui concerne des sociétés de capitaux constituées en conformité de la législation d'un Etat membre et ayant leur siège statutaire, leur administration centrale ou leur principal établissement à l'intérieur de la Communauté, si deux d'entre elles au moins relèvent de la législation d'Etats membres différents;

- "société de capitaux", une société jouissant de la personnalité juridique, possédant un patrimoine séparé qui répond à lui seul des dettes de la société et soumise par sa législation nationale à des conditions de garanties telles que

prévues par la directive 68/151/CEE du Conseil pour protéger les intérêts tant des associés que des tiers.

Article 2

Sauf disposition contraire de la présente directive, chaque société participant à une fusion transfrontalière est soumise, pour les opérations de fusion, aux dispositions régissant dans la législation nationale dont elle relève, la fusion de ce type de société avec d'autres sociétés de capitaux relevant de la même législation nationale. Ces dispositions concernent notamment le processus décisionnel relatif à la fusion et la protection des créanciers, des obligataires et des porteurs de titres ou part, autres que les actions, auxquels sont attachés des droits spéciaux, ainsi que des travailleurs pour ce qui est des droits autres que ceux régis par l'article 14.

Article 3

1. Les Etats membres prévoient que chaque organe de direction ou d'administration de chacune des sociétés qui fusionnent établit un projet commun de fusion transfrontalière. Ce projet comprend:

- a) la forme, la dénomination et le siège statutaire des sociétés qui fusionnent et ceux envisagés pour la société issue de la fusion;
- b) le rapport d'échange des titres ou parts représentatifs du capital social et, le cas échéant, le montant de la soulte;
- c) les modalités de remise des titres ou parts représentatifs du capital social de la société issue de la fusion;

- d) la date à partir de laquelle ces titres ou parts représentatifs du capital social donnent le droit de participer aux bénéfices ainsi que toute modalité particulière relative à ce droit;
- e) la date à partir de laquelle les opérations des sociétés qui fusionnent sont considérées du point de vue comptable comme accomplies pour le compte de la société issue de la fusion;
- f) les droits assurés par la société issue de la fusion aux associés ayant des droits spéciaux et aux autres porteurs de titres ou parts représentatifs du capital social ou les mesures proposées à leur égard;
- g) tous avantages particuliers attribués aux experts qui examinent le projet de fusion, ainsi qu'aux membres des organes d'administration, de direction, de surveillance ou de contrôle des sociétés qui fusionnent;
- h) les statuts de la société issue de la fusion;
- i) des informations sur les procédures selon lesquelles sont fixées conformément à l'article 14 les modalités relatives à l'implication des travailleurs dans la définition de leurs droits de participation dans la société issue de la fusion.

2. Outre les éléments prévus au paragraphe 1, les sociétés qui fusionnent peuvent, d'un commun accord, ajouter d'autres éléments au projet commun de fusion.

Article 4

Les Etats membres prévoient que pour chacune des sociétés qui fusionnent, les indications suivantes au moins doivent faire l'objet, un mois au moins avant la date de la réunion de l'assemblée générale visée à l'article 6, d'une publicité effectuée selon les modes prévus par la législation de chaque État membre, conformément à l'article 3 de la directive 68/151/CEE:

- a) la forme, la dénomination et le siège statutaire des sociétés qui fusionnent et ceux envisagés pour la société issue de la fusion;
- b) le registre public auprès duquel ont été déposés les actes de chacune des sociétés qui fusionnent ainsi que leur numéro d'immatriculation dans ce registre;
- c) une indication, pour chacune des sociétés qui fusionnent, des modalités d'exercice des droits des créanciers et, le cas échéant, des associés minoritaires des sociétés qui fusionnent ainsi que l'adresse à laquelle peut être obtenue, sans frais, une information exhaustive sur ces modalités.

Article 5

1. Un rapport d'experts destiné aux associés et disponible un mois au moins avant la date de la réunion de l'assemblée générale visée à l'article 6 est établi pour chacune des sociétés qui fusionnent.

2. En lieu et place des experts opérant pour le compte de chacune des sociétés qui fusionnent, un ou plusieurs experts indépendants, désignés à cet effet et sur demande conjointe de ces sociétés par une autorité judiciaire ou administrative de l'Etat membre dont relève l'une des sociétés qui fusionnent ou la future société, peuvent examiner le projet de fusion transfrontalière et établir un rapport écrit unique destiné à l'ensemble des associés. Ces experts peuvent être, selon la législation de chaque Etat membre, des personnes physiques ou morales ou des sociétés.

Les experts ont le droit de demander à chacune des sociétés qui fusionnent toute information qu'ils jugent nécessaire pour leur permettre de remplir leur mission.

Article 6

1. Après avoir pris connaissance du rapport d'experts visé à l'article 5, l'assemblée générale de chacune des sociétés qui fusionnent approuve le projet commun de fusion transfrontalière.
2. L'assemblée générale de chacune des sociétés qui fusionnent peut subordonner la réalisation de la fusion transfrontalière à la condition qu'elle entérine expressément les modalités décidées pour l'implication des travailleurs dans la société issue de la fusion.

Article 7

1. Chaque Etat membre désigne les autorités compétentes pour contrôler la légalité de la fusion pour la partie de la procédure relative à chacune des sociétés qui fusionnent et qui relèvent de sa législation nationale.
2. Dans chaque Etat membre concerné, les autorités compétentes délivrent à chacune des sociétés qui fusionnent et qui relèvent de sa législation nationale, un certificat attestant d'une manière concluante l'accomplissement correct des actes et des formalités préalables à la fusion.

Article 8

Chaque Etat membre désigne les autorités compétentes pour contrôler la légalité de la fusion pour la partie de la procédure relative à la réalisation de la fusion et, le cas échéant, à la constitution d'une nouvelle société issue de la fusion lorsque la société issue de la fusion relève de sa législation nationale. Ces autorités contrôlent en particulier que les sociétés qui fusionnent ont approuvé le projet commun de fusion transfrontalière dans les mêmes termes et que les modalités relatives à la participation des travailleurs ont été fixées conformément à l'article 14.

A cette fin, chaque société qui fusionne remet à ces autorités le certificat prévu à l'article 7 paragraphe 2 dans un délai de six mois à compter de sa délivrance ainsi que le projet commun de fusion transfrontalière, approuvé par l'assemblée générale visée à l'article 6.

Article 9

La législation de l'Etat membre dont relève la société issue de la fusion détermine la date à laquelle la fusion transfrontalière prend effet. Cette date doit être postérieure à l'exécution des contrôles visés à l'article 8.

Article 10

La législation de chacun des Etats membres dont relevaient les sociétés qui ont fusionné détermine, en ce qui concerne son territoire, les modalités de la publicité de la réalisation de la fusion transfrontalière dans le registre public auprès duquel chacune de ces sociétés est tenue de procéder au dépôt des actes.

Article 11

1. La fusion réalisée au sens de l'article 1er premier tiret point a) entraîne, à partir de la date visée à l'article 9, les effets suivants:

- a) l'ensemble du patrimoine actif et passif de chaque société absorbée est transmis, à titre de succession universelle, à la société absorbante;
- b) les associés de la société absorbée deviennent associés de la société absorbante;
- c) la société absorbée cesse d'exister.

2. La fusion réalisée au sens de l'article 1er premier tiret point b) entraîne, à partir de la date visée à l'article 9, les effets suivants:

- a) l'ensemble du patrimoine actif et passif de chaque société absorbée est transmis, à titre de succession universelle, à la nouvelle société;
- b) les associés des sociétés qui fusionnent deviennent associés de la nouvelle société;
- c) les sociétés qui fusionnent cessent d'exister.

3. Lorsque la législation des Etats membres requiert, en cas de fusion de sociétés visées par la présente directive, des formalités particulières pour l'opposabilité aux tiers du transfert de certains biens, droits et obligations apportés par les sociétés qui fusionnent, ces formalités sont accomplies par la société issue de la fusion.

Article 12

La nullité d'une fusion transfrontalière ayant pris effet conformément à l'article 9 ne peut être prononcée.

Article 13

1. Lorsqu'une fusion transfrontalière par absorption est réalisée par une société qui détient tous les titres ou parts représentatifs du capital social conférant des droits de vote dans l'assemblée générale d'une autre société absorbée, les dispositions de l'article 3 paragraphe 1 points b) et c), de l'article 5 et de l'article 11 paragraphe 1 point b) ne sont pas d'application.

2. Lorsqu'une fusion par absorption est effectuée par une société qui détient 90% ou plus, mais pas la totalité, des titres ou parts représentatifs du capital social conférant un droit de vote dans une assemblée générale d'une autre société, les rapports par l'organe de direction ou d'administration, les rapports d'un ou de plusieurs experts indépendants, ainsi que les documents nécessaires pour le contrôle, seront requis uniquement dans la mesure où ils sont requis par la loi

nationale dont relève la société absorbante ou par la loi nationale dont relève la société absorbée.

Article 14

Si au moins une des sociétés qui participent à la fusion est gérée en participation des travailleurs et si la législation nationale applicable à la société issue de la fusion n'impose pas à cette dernière un tel régime, la participation des travailleurs dans la société issue de la fusion, ainsi que leur implication dans la définition des droits y afférents, sont organisées par les Etats membres selon les principes et les modalités prévus à l'article 12 paragraphes 2, 3 et 4 du règlement (CE) n° 2157/2001 et aux dispositions suivantes de la directive 2001/86/CE:

- a) article 3 paragraphes 1, 2 et 3, paragraphe 4 premier alinéa, premier tiret et deuxième alinéa, paragraphe 5 et paragraphe 6 premier et deuxième alinéas et paragraphe 7;
- b) article 4 paragraphe 1, paragraphe 2 point g) et paragraphe 3;
- c) article 5;
- d) article 6;
- e) article 7 paragraphe 1, paragraphe 2 premier alinéa point b) et deuxième alinéa et paragraphe 3;
- f) articles 8 à 12;
- g) Partie 3 de l'Annexe.

Article 15

Les États membres mettent en vigueur les dispositions législatives, réglementaires et administratives nécessaires pour se conformer à la présente directive dans un délai de dix-huit mois à dater de sa publication. Ils

communiquent immédiatement la Commission le texte de ces dispositions ainsi qu'un tableau de correspondance entre ces dispositions et la présente directive.

Lorsque les États membres adoptent ces dispositions, celles-ci contiennent une référence à la présente directive ou sont accompagnées d'une telle référence lors de leur publication officielle. Les modalités de cette référence sont arrêtées par les États membres.

La présente directive entre en vigueur le vingtième jour suivant celui de sa publication au Journal officiel de l'Union européenne.

Article 16

Les États membres sont destinataires de la présente directive.

Fait à Bruxelles, le

Par le Parlement européen Par le Conseil

Le Président Le Président

IMPACT DE LA PROPOSITION SUR LES ENTREPRISES ET, EN PARTICULIER, SUR LES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES (PME)

Titre de la proposition

Proposition de directive du Parlement européen et du Conseil sur les fusions transfrontalières des sociétés de capitaux

Numéro de référence du document

COM(2003) 703

La proposition

1. Compte tenu du principe de subsidiarité, pourquoi une législation communautaire est-elle nécessaire dans ce domaine et quels sont ses principaux objectifs?

Conformément au principe de subsidiarité et au principe de proportionnalité tels qu'énoncés à l'article 3 B du Traité, les objectifs de l'action envisagée, c'est-à-dire rendre possible la fusion entre sociétés établies dans des Etats membres différents, ne peuvent pas être réalisés de manière suffisante par les Etats membres agissant isolément. En effet chaque Etat membre n'est pas en mesure d'organiser l'ensemble de l'opération qui revêt une dimension qui dépasse ses frontières nationales. Ces objectifs ne peuvent donc être atteints que par une action réalisée au niveau communautaire. La directive se limite au minimum requis pour atteindre ces objectifs sans excéder ce qui est nécessaire à cette fin.

L'impact sur les entreprises

2. Qui sera touché par la proposition?

Le champ d'application de la directive couvre toutes les sociétés de capitaux. Outre les sociétés anonymes (SA) et les sociétés en commandite par actions, il s'agit des sociétés à responsabilité limitée (SARL) et d'éventuelles autres formes nationales de sociétés de capitaux soumises à des conditions de garantie telles que prévues par la directive 68/151/CEE. La proposition profitera donc avant tout aux petites et moyennes entreprises (PME) au sens de la définition donnée dans la Recommandation de la Commission du 3 avril 1996. En effet, en raison de leur taille et de leur dotation en capital plus faible que celle des grandes entreprises, les PME sont rarement constituées sous la forme d'une SA et plutôt sous celle de SARL. Or, les PME représentent environ neuf entreprises sur dix, près de trois emplois sur dix et un peu plus d'un cinquième de la valeur ajoutée dans l'Union européenne. La levée d'obstacles législatifs aux fusions transfrontalières contribuera à l'internationalisation de l'activité de ces

entreprises, telle que préconisée par la Commission dans son Troisième Programme Pluriannuel pour les PME dans l'Union européenne (1997-2000). Aucune distinction n'est établie en fonction du secteur d'activité, de la taille des entreprises ou de leur zone géographique.

3. Quelles mesures les entreprises devront-elles prendre pour se conformer à la proposition?

Les sociétés qui souhaitent fusionner devront pour l'essentiel établir un projet de fusion transfrontalière et lui accorder une publicité suffisante dans chaque Etat membre concerné. L'assemblée générale de chacune des sociétés qui fusionnent devront approuver le projet. La légalité de la procédure devra être attestée par les autorités compétentes. Des mesures sont prévues pour protéger les droits des créanciers et des porteurs de titres. La réalisation de la fusion transfrontalière devra également faire l'objet d'une publicité suffisante. Comme pour la société européenne, un rapport unique d'experts est permis, ce qui est de nature à réduire les coûts. La plupart des mesures proposées existent déjà dans la législation des Etats membres relative aux fusions nationales de sociétés de capitaux et dans les mesures de mise en oeuvre de la directive 78/855/CEE sur les fusions nationales de sociétés de capitaux. La responsabilité de l'application de la proposition incombera principalement aux États membres.

4. Quels effets économiques la proposition est-elle susceptible d'avoir :

Les dispositions essentielles de la proposition devraient permettre aux sociétés qui souhaitent opérer une fusion transfrontalière une réduction substantielle des conditions juridiques et économiques qui sont actuellement très complexes et coûteuses. Ces avantages couvriront l'ensemble des sociétés de capitaux dans toute l'Union européenne et devraient donc avoir des effets positifs sur l'emploi et la compétitivité des entreprises.

5. La proposition contient-elle des mesures visant à tenir compte de la situation spécifique des petites et moyennes entreprises (exigences réduites ou différentes, etc.)?

La proposition est essentiellement adaptée aux PME qui représentent environ neuf entreprises sur dix mais les autres entreprises pourront également en bénéficier dans les mêmes termes.

Consultation

6. La présente proposition constitue une réponse appropriée aux demandes exprimées par les entreprises depuis de nombreuses années, en particulier depuis le blocage de la proposition initiale déposée en 1984. Ces demandes ont été régulièrement rappelées, entre autres par l'UNICE. Le Groupe de Haut Niveau des Experts en Droit des Sociétés des Etats membres a également procédé à une très large consultation qui a généré de nombreuses réponses et prises de position, notamment en faveur de la présente proposition. De plus, la Communication de la Commission au Conseil et au Parlement européen du 21 mai 2003 sur la modernisation du droit des sociétés et le renforcement du gouvernement d'entreprise a également fait l'objet d'une importante consultation. Dans ces conditions, il n'a pas été nécessaire de procéder à une nouvelle consultation spécifique sur le projet final, d'autant plus qu'elle retarderait considérablement la procédure d'adoption de la présente proposition.

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om gränsöverskridande fusioner av aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar /* KOM/2003/0703 slutlig - COD 2003/0277 */

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV om gränsöverskridande fusioner av aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar

(framlagt av kommissionen)

MOTIVERING

1. Förslagets syfte och grund

Syftet med direktivet, som är en konsekvens av handlingsplanen för finansiella tjänster och kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet om modernare bolagsrätt och effektivare företagsstyrning av den 21 maj 2003, är att fylla en lucka i bolagsrätten, nämligen att underlätta gränsöverskridande sammanslagningar mellan aktiebolag och se till att den nationella lagstiftning som bolagen omfattas av, i allmänhet den lagstiftning som gäller i det land där bolaget har sitt säte, inte utgör ett hinder.

Enligt den nu gällande gemenskapsrätten är sådana fusioner enbart möjliga då de företag som vill gå samman har sitt säte i vissa medlemsstater. I andra länder är skillnaderna mellan de nationella lagar som gäller för de företag som vill gå samman sådana att företagen måste ta till komplicerade och dyra juridiska lösningar. Genom dessa lösningar blir affärerna ofta vanskliga och den öppenhet och rättssäkerhet som eftersträvas blir lidande. Dessutom leder lösningarna ofta till en likvidation av de uppköpta företagen, vilket är mycket dyrt.

Behovet av samarbete mellan företagen i olika medlemsstater har växt sig allt större i ett EU med femton medlemmar och kommer att bli än större i det kommande utvidgade EU, Eftaländerna inte att förglömma.

Sedan många år framför företagen i gemenskapen, och i synnerhet Unice, Europeiska samarbetsorganisationen för nationella arbetsgivarföreningar och industriförbund, samma önskemål, nämligen att de önskar se ett EG-rättsligt instrument som kan tillgodose deras behov av samarbete och samgående mellan företag i olika medlemsstater och som gör att de kan genomföra gränsöverskridande fusioner.

Det är nu mer angeläget än någonsin att ge alla företag, oberoende av om de organiserade som aktiebolag eller i någon annan bolagsform, ett lämpligt rättsligt instrument, så att de kan genomföra gränsöverskridande fusioner på bästa villkor. Det handlar alltså om att minska kostnaderna för ett sådant förfarande och samtidigt garantera den absolut nödvändiga rättssäkerheten och se till att största möjliga antal företag kan omfattas. Därför kommer direktivets tillämpningsområde att framför allt gälla de små och medelstora företag som är intresserade av detta på grund av sin storlek och sitt lägre aktiekapital jämfört med storföretagen och där stadgan för europabolag av samma skäl inte verkar utgöra en tillfreds ställande lösning.

2. Historisk bakgrund

Redan den 14 december 1984 antog kommissionen ett förslag till rådets tionde direktiv om gränsöverskridande fusioner av aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar [1]. I Europaparlamentet behandlades förslaget i flera utskott, däribland utskottet för rättsliga frågor, som antog ett betänkande den 21 oktober 1987 [2]. Europaparlamentet avgav dock inget yttrande till följd av problemen kring arbetstagarnas inflytande i bolagens beslutsfattande organ. Detta låsta läge, som var kopplat till utgången för förslaget om en stadga för europabolag,

varade i över 15 år. I samband med att kommissionen 2001 generellt drog tillbaka förslag som var fast i beslutsprocessen sedan flera år tillbaka eller som inte längre hade något syfte, drog man även tillbaka det första förslaget till ett tionde direktiv i avsikt att lägga fram ett nytt förslag som bygger på den senaste utvecklingen inom gemenskapsrätten. Den 8 oktober 2001 enades man om en stadga för europabolag och därmed kunde arbetet med att förbereda ett nytt förslag till direktiv om gränsöverskridande fusioner mellan bolag tas upp igen. Med tanke på denna speciella situation och det faktum att parterna har haft möjlighet att framföra sina åsikter om principerna i detta förslag i samband med såväl den konsultation som expertgruppen på hög nivå för bolagsrätt gjorde som samrådet om kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet av den 21 maj 2003 om modernare bolagsrätt och effektivare företagsstyrning i Europeiska unionen, är det inte nödvändigt med ytterligare ett samråd om eller en konsekvensanalys av förslaget, som berörda grupper dessutom vill skall antas snarast.

3. Beskrivning av förslaget

Det aktuella förslaget skiljer sig från ursprungsförslaget från 1984 i huvudsak när det gäller dels tillämpningsområdet, dels beaktandet av principerna och lösningarna i rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag och rådets direktiv 2001/86/EG av den 8 oktober 2001 om komplettering av stadgan för europabolag vad gäller arbetstagarinflytande, när det gäller arbetstagarnas medverkan i de beslutsfattande organen i det övertagande bolaget eller i det nya bolaget som uppstår till följd av den gräns överskridande fusionen.

3.1. Tillämpningsområde

Ursprungsförslaget omfattade enbart aktiebolag. I detta förslag utökas tillämpningsområdet till att omfatta alla bolag med begränsat ansvar, som enligt

en samstämmig definition i medlemsstaterna kännetecknas av att de är juridiska personer och har tillgångar som uteslutande svarar för bolagets skulder. Förslaget är i huvudsak riktat till de företag som inte är intresserade av att bilda ett europabolag och i synnerhet till små och medelstora företag.

3.2. Principer som styr förfarandet vid gränsöverskridande fusioner

Den grundprincip som styr förfarandet vid gränsöverskridande fusioner är att ett sådant förfarande i varje medlemsstat skall regleras av samma principer och villkor som reglerar fusioner mellan bolag som uteslutande omfattas av lagstiftningen i den medlemsstaten (inhemska fusioner) - utom då något annat fastställs i direktivet som är motiverat av transaktionens gränsöverskridande natur.

Skälet till detta är att man vill föra förfarandet vid gränsöverskridande fusioner närmare förfarandet vid inhemska fusioner, som aktörerna redan är bekanta med och har använt sig av.

För att beakta det gränsöverskridande perspektivet är principen om tillämpning av den nationella lagstiftningen så långt det går integrerad i bestämmelser som är influerade av de principer och förfaranden som redan fastslagits för grundandet av europabolag.

Dessutom skyddas i enlighet med den nationella lagstiftningen intressena hos borgenärer, innehavare av obligationer, innehavare av andra värdepapper än aktier, minoritetsägare och arbetstagare i fråga om andra rättigheter än medverkan i bolaget, i förhållande till vart och ett av de fusionerande bolagen. I detta sammanhang är det på sin plats att nämna rådets direktiv 2001/23/EG av den 12 mars 2001 rörande skydd av arbetstagarna vid överlåtelser av företag [5], Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/14/EG av den 11 mars 2002 i fråga om en allmän ram för information till och samråd med arbetstagarna i Europeiska gemenskapen, samt rådets direktiv 94/45/EG av den 22 september

1994 och rådets direktiv 97/74/EG av den 15 december 1997 som båda gäller ett europeiskt företagsråd eller ett förfarande i gemenskapsföretag och grupper av gemenskapsföretag för information till och samråd med arbetstagare. Dessa direktiv gäller även för de bolag som uppstår efter en gränsöverskridande fusion.

Precis som med andra jämförbara rättsliga instrument påverkar detta direktiv inte tillämpningen av lagstiftningen om kontroll av företagskoncentrationer, varken på gemenskapsnivå eller på medlemsstatsnivå.

3.3. Arbetstagarnas medverkan med avseende på en samordning av bolagsrätten

Arbetstagarnas medverkan i de bolag som uppstår genom gränsöverskridande fusioner, som var källan till lösningen om ursprungsförslaget från 1984, samordnas i detta direktivförslag i syfte att förverkliga etableringsfriheten.

Den största farhågan i fråga om gränsöverskridande fusioner var att bolag från medlemsstater där regler för arbetstagarinflytande fanns skulle missbruka processens syfte och försöka kringgå reglerna genom gränsöverskridande fusioner.

Förordning (EG) nr 2157/2001 och direktiv 2001/86/EG har bidragit med en lösning som med nödvändiga ändringar kan vara användbar här, till och med avseende på en samordning av bolagsrätten på grundval av artikel 44.2 g i EG-fördraget, vilket är kärnan i detta direktiv.

Det sammanhang där förordningen och direktivet om europabolag skall tillämpas är emellertid annorlunda än det sammanhang som gäller för tillämpningen av detta direktiv. På grund av sin gemenskapsdimension omfattas europabolaget inte av de nationella regler som föreskriver obligatoriskt arbetstagarinflytande som i förekommande fall är i kraft i den medlemsstat där bolaget har sitt säte. Däremot kommer de bolag som uppstår efter gränsöverskridande fusioner och som omfattas av detta direktiv att vara bolag

som omfattas av lagen i en medlemsstat. Dessa bolag kommer följaktligen att fortsätta att omfattas av de regler som föreskriver obligatoriskt arbetstagarinflytande vilka tillämpas i den berörda medlemsstaten. Det kan dock hända att det bolag som uppstår efter den gränsöverskridande fusionen får sitt säte i en medlemsstat som inte har detta slags regler, fastän ett eller flera av de bolag som deltog i fusionen omfattades av sådana obligatoriska medbestämmanderegler före fusionen. I sådana fall är avsikten att för de bolag som omfattas av detta direktiv utöka skyddet av redan befintliga rättigheter för arbetstagarinflytande i enlighet med den ordning som skapats genom förordningen och direktivet om europabolaget. Skyddet av uppnådda rättigheter till arbetstagarinflytande är i detta fall helt motiverat. I andra fall, dvs. i de fall då den nationella lagstiftningen i den medlemsstat där det nybildade bolaget har sitt säte innehåller regler som föreskriver obligatoriskt arbetstagarinflytande, är ett sådant specifikt skydd inte nödvändigt eftersom bolaget ändå kommer att omfattas av dessa regler.

4. Kommentarer till artiklarna

Artikel 1 innehåller definitioner som är användbara för direktivets tillämpningsområde. Definitionen på fusion genom förvärv (absorption) och fusion genom bildandet av ett nytt bolag (kombination) har tagits från direktiv 90/434/EEG som gäller fusioner mellan bolag från olika medlemsstater och andra bolagsformer än aktiebolag. Denna definition stämmer överens med definitionen i direktiv 78/855/EEG avseende inhemska fusioner mellan aktiebolag. I tillämpningsområdet ingår alla bolag med begränsat ansvar i gemenskapen som enligt en samstämmig definition i medlemsstaterna kännetecknas av att de är juridiska personer och har tillgångar som uteslutande svarar för bolagets skulder. Detta tillämpningsområde är bredare än direktiv 78/855/EEG, eftersom det inte är begränsat till aktiebolag utan innefattar alla bolag med begränsat ansvar.

Syftet med artikel 2 är att fastställa vilken lag som är tillämplig vid en gränsöverskridande fusion för vart och ett av de fusionerande bolagen. Om inget annat fastställs i direktivet som motiveras av transaktionens gränsöverskridande karaktär, så fortsätter bolagen att lyda under nationella lagar för inhemska fusioner.

När det gäller skyddet av arbetstagarna fortsätter den gränsöverskridande fusionen att när det gäller andra rättigheter än arbetstagarinflytande i det övertagande bolaget eller i det bolag som uppstår efter den gränsöverskridande fusionen omfatta de aktuella bestämmelser som är tillämpliga i medlemsstaterna, såsom de harmoniseras bland annat i rådets direktiv 2001/23/EG av den 12 mars 2001 avseende skydd av arbetstagare vid överlåtelse av företag, Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/14/EG av den 11 mars 2002 avseende en allmän ram för information till och samråd med arbetstagarna i Europeiska gemenskapen samt direktiven 94/45/EG och 97/74/EG avseende ett europeiskt företagsråd eller ett förfarande för information till och samråd med arbetstagare. Med stöd i dessa bestämmelser får det byte av arbetsgivare som fusionen leder till inte påverka anställningsavtalet eller det anställningsförhållande som gäller vid tidpunkten för fusionen och som automatiskt överförs till den nya arbetsgivaren. Efter en fusion är även arbetstagarnas samtliga förvärvade rättigheter som ingår i ett kollektivavtal skyddade, samt deras rättigheter till ålders-, invaliditets- och efterlevandepension enligt lagstadgade system för social trygghet.

I artikel 3 räknas de uppgifter upp som planen för en gränsöverskridande fusion måste innehålla. Där ingår de uppgifter som redan harmoniserats genom direktiv 78/855/EEG för inhemska fusioner mellan aktiebolag, som kompletteras, precis som i fallet med europabolag, med ytterligare uppgifter som krävs till följd av transaktionens gränsöverskridande karaktär, däribland det nya bolagets planerade namn och säte. Var sätet skall ligga avgör vilken lag som tillämpas på

det nya bolaget, vilket gör att denna så viktiga uppgift för alla berörda, även borgenärerna, måste ingå. Planen bör även innehålla uppgifter om förfarandena för arbetstagarnas medverkan i de beslut som det nybildade bolaget kommer att fatta.

Artikel 4 handlar om offentliggörandet av planen för den gränsöverskridande fusionen och vilka uppgifter som det är obligatoriskt att offentliggöra.

I artikel 5 återges den möjlighet som redan finns i direktiv 78/855/EEG för inhemska fusioner mellan aktiebolag och i förordning (EG) nr 2157/2001 om europabolaget, dvs. att de sakkunniga enbart behöver utarbeta ett gemensamt yttrande riktat till alla delägare.

I artikel 6 fastställs kravet att bolagsstämman skall godkänna fusionsplanen. Ett sådant krav finns även för inhemska fusioner mellan aktiebolag och vid bildandet av ett europabolag genom fusion.

I artiklarna 7 och 8 regleras kontrollen av den gränsöverskridande fusionens lagenlighet. Artiklarna bygger på motsvarande principer och metoder i förordning (EG) nr 2157/2001 för europabolag.

I artikel 9 fastställs medlemsstaternas skyldighet att fastställa den tidpunkt då den gränsöverskridande fusionen börjar gälla. Det föreskrivs att man skall tillämpa den tidpunkt som fastställs i lagen i den medlemsstat som det övertagande bolaget omfattas av vid en gränsöverskridande fusion genom förvärv eller det nya bolaget vid en gränsöverskridande fusion genom bildande av ett nytt bolag. Den tidpunkt då fusionen börjar gälla måste infalla efter det att alla kontroller av de fusionerande bolagen genomförts.

Artikel 10 tar upp det offentliggörande som måste göras då en gränsöverskridande fusion genomförts. Bestämmelserna bygger på motsvarande bestämmelser i artikel 3 i direktiv 68/151/EEG i fråga om åtgärder som krävs för

att skydda bolagsmännens och tredje mans intressen, och där offentliggörandet av alla viktiga handlingar i fråga om aktiebolag fastställs.

Artikel 11 är influerad av artiklarna 19 och 23 i direktiv 78/855/EEG, där rättsverkan av en inhemsk fusion mellan aktiebolag samordnas.

Artikel 12 är influerad av artikel 29 i förordning (EG) nr 2157/2001 som säger att det inte längre är möjligt att ogiltigförklara en fusion efter det att den fått rättsverkan. Skälet är att man vill garantera en total säkerhet för den tredje man som berörs av den gränsöverskridande fusionen i de olika medlemsstater som är involverade. Det skulle vara mycket farligt för tredje man, som lyder under lagstiftningen i olika medlemsstater, att behöva konfronteras med en ogiltigförklarad affär efter det att de kontroller som gjorts i de olika berörda medlemsstaterna avslutats.

Artikel 13 syftar till att förenkla förfarandet vid en gränsöverskridande fusion då det rör sig om en fusion mellan två bolag där det övertagande bolaget redan innehar alla eller merparten av de aktier i det överlåtande bolaget som ger rätt att rösta på det överlåtande bolagets bolagsstämma. I sådana fall kan man hoppa över ett antal steg i förfarandet.

Artikel 14 tar upp arbetstagarnas medverkan i det nya bolag som uppstår genom en gränsöverskridande fusion, där en sådan innebär en risk för skyddet av rättigheter till medverkan. Artikel 14 är bara relevant i en sådan situation där ett av de fusionerande bolagen har ett medbestämmandesystem, tvingande eller frivilligt, och rättsordningen i den medlemsstat där det fusionerade bolaget skall bildas inte föreskriver tvingande medbestämmanderegler. I alla andra fall skall den nationella rätt som gäller det bolag som bildats genom fusionen bestämma arbetstagarnas medverkan. Artikel 14 speglar den jämvikt som återfinns i Europabolagets Statut, särskilt förhandlingsproceduren vilken skall möjliggöra för intresserade parter att förhandla fram ett lämpligt system för arbetstagarnas

medbestämmande. För detta syfte hänvisar artikel 14 till reglerna i direktivet 2001/86/EG och del 3 i bilagan vilka är specifikt relevanta avseende fusioner. Följaktligen, det är bara om de fusionerande bolagen misslyckas med att förhandla fram en lösning, som det medbestämmandesystem som bäst skyddar arbetstagarnas rättigheter och som redan gäller avseende ett av de fusionerande bolagen, utsträcks till att gälla även det bolag som bildas genom fusionen.

Artiklarna 15 och 16 innehåller de sedvanliga slutbestämmelserna i fråga om direktivets genomförande och ikraftträdande samt dess mottagare.

2003/0277 (COD)

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV om gränsöverskridande fusioner av aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar (Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTETS OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 44.1 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget, och

av följande skäl:

(1) Eftersom bolag från olika medlemsstater önskar samarbeta och gå samman och det uppstår såväl juridiska som administrativa problem vid genomförandet

av gränsöverskridande fusioner mellan bolag i gemenskapen, krävs det för att säkerställa den inre marknads fullbordande och funktion gemenskapsbestämmelser i syfte att underlätta genomförandet av gränsöverskridande fusioner mellan de olika slags bolag med begränsat ansvar som omfattas av lagstiftningen i de olika medlemsstaterna.

(2) Med tanke på att de ovannämnda målen inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna eftersom avsikten är att fastställa regler som innehåller gemensamma inslag som skall tillämpas över gränserna och som på grund av den planerade åtgärdens omfattning och verkningar därför bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, får gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i den artikeln, går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen.

(3) För att underlätta förfarandet vid gränsöverskridande fusioner, är det lämpligt att slå fast att om inget annat föreskrivs i detta direktiv så fortsätter varje fusionerande bolag, samt varje berörd tredje man, att omfattas av bestämmelserna i den nationella lagstiftning som bolaget omfattas av och som tillämpas vid fusioner mellan andra bolag som omfattas av samma lagstiftning.

(4) Den gemensamma planen för en gränsöverskridande fusion bör sammanställas på samma sätt för varje berört bolag i de olika medlemsstaterna. Det är därför lämpligt att ange vad den gemensamma planen minst måste innehålla, samtidigt som de berörda bolagen kan komma överens om att planen skall innehålla fler uppgifter.

(5) För att skydda både delägarnas och tredje mans intressen, bör för varje fusionerande bolag såväl fusionsplanen som genomförandet av fusionen offentliggöras i lämpliga offentliga register.

(6) I alla medlemsstaters lagstiftningar föreskrivs att en eller flera sakkunniga skall utarbeta ett yttrande om fusionsplanen för varje bolag som deltar i inhemska fusioner. För att begränsa kostnaderna för yttrandena vid en gränsöverskridande fusion, är det lämpligt att fastställa möjligheten att utarbeta ett gemensamt yttrande riktat till samtliga delägare i de bolag som deltar i den gränsöverskridande fusionen. Den gemensamma planen för den gränsöverskridande fusionen bör godkännas av varje bolags bolagsstämma.

(7) För att underlätta förfarandet vid gränsöverskridande fusioner, bör det fastställas att kontrollen av beslutsprocessens genomförande och lagenlighet i varje fusionerande bolag utförs av respektive bolags nationella myndigheter, medan kontrollen av verkställandet av och lagenligheten i fusionens genomförande utförs av det nybildade bolagets nationella myndigheter. Den nationella myndigheten kan vara en domstol, en notarie eller annan behörig myndighet som utses av den berörda medlemsstaten. Det är dessutom nödvändigt att fastställa enligt vilken nationell lagstiftning det avgörs vid vilken tidpunkt fusionen får verkan, och det är lämpligt att det är den lagstiftning som det nybildade bolaget omfattas av.

(8) För att skydda delägarnas och tredje mans intressen bör gränsöverskridande fusioners rättsverkningar fastställas och skillnad bör då göras mellan de situationer då det bolag som uppstår genom fusionen är ett övertagande bolag och då det är ett helt nytt bolag. Av rättssäkerhetsskäl är det lämpligt att förbjuda att gränsöverskridande fusioner ogiltigförklaras efter den tidpunkt då fusionen har trätt i kraft.

(9) Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av lagstiftningen om kontroll av företagskoncentrationer, varken på gemenskapsnivå eller på medlemsstatsnivå.

(10) Arbetstagarnas rätt till medverkan organiseras i enlighet med de bestämmelser i medlemsstaterna som fastställs enligt rådets direktiv 98/59/EG

av den 20 juli 1998 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kollektiva uppsägningar, rådets direktiv 2001/23/EG av den 12 mars 2001 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd av arbetstagarnas rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av företag eller verksamheter, Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/14/EG av den 11 mars 2002 om inrättande av en allmän ram för information till och samråd med arbetstagare i Europeiska gemenskapen samt rådets direktiv 94/45/EG av den 22 september 1994 om inrättandet av ett europeiskt företagsråd eller ett förfarande i gemenskapsföretag och grupper av gemenskapsföretag för information till och samråd med arbetstagare.

(11) Om minst ett bolag som deltar i en gränsöverskridande fusion omfattas av regler för arbetstagarnas medverkan och det nationella rättssystemet i den medlemsstat där det bolag som uppstår genom fusionen har sitt säte inte föreskriver obligatoriskt medbestämmande för detta bolag, så, bör man organisera arbetstagarnas medverkan i det bolag som uppstår genom den gränsöverskridande fusionen samt deras inflytande över besluten om dessa rättigheter m.m.. För detta ändamål är det lämpligt att ta intryck av principerna och förfarandena i rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag och av rådets direktiv 2001/86/EG av den 8 oktober 2001 om komplettering av stadgan för europabolag vad gäller arbetstagarinflytande.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv avses med:

- fusion: en transaktion varigenom

a) ett eller flera bolag upplöses utan likvidation och överför alla sina tillgångar och skulder till ett annat befintligt bolag - det övertagande bolaget - i utbyte mot att deras delägare får ersättning i form av värdepapper eller andelar som representerar aktiekapitalet i det andra bolaget samt eventuellt en kontant betalning som inte överstiger 10 % av det nominella värdet eller, om det inte finns något nominellt värde, av det bokföringsmässiga parivärdet av dessa värdepapper (fusion genom absorption), eller

b) två eller flera bolag upplöses utan likvidation och överför alla sina tillgångar och skulder till ett bolag som de bildar - det nybildade bolaget - i utbyte mot att deras delägare får ersättning i form av värdepapper eller andelar som representerar aktiekapitalet i det nybildade bolaget samt eventuellt en kontant betalning som inte överstiger 10 % av det nominella värdet eller, om det inte finns något nominellt värde, av det bokföringsmässiga parivärdet av dessa värdepapper (fusion genom kombination), eller

c) ett bolag upplöses utan likvidation och överför alla sina tillgångar och skulder till det bolag som innehar samtliga värdepapper eller andelar som representerar dess aktiekapital,

- gränsöverskridande fusion: en fusion i den mening som avses i första strecksatsen och som gäller aktiebolag eller andra bolag med begränsat ansvar som bildats i överensstämmelse med en medlemsstats lagstiftning och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet inom gemenskapen, om åtminstone två av bolagen lyder under två olika medlemsstaters lagstiftning,

- aktiebolag och annat bolag med begränsat ansvar: ett bolag som är en juridisk person och har tillgångar som uteslutande svarar för bolagets skulder och som enligt den nationella lagstiftningen det omfattas av är underställt sådana skyddsåtgärder som fastställs i rådets direktiv 68/151/EEG för att skydda delägarnas och tredje mans intressen.

Artikel 2

Om inte annat anges i detta direktiv, skall varje bolag som deltar i en gränsöverskridande fusion, när det gäller fusionsförfarandet, omfattas av de bestämmelser i den nationella lagstiftning som bolaget lyder under som reglerar fusioner mellan denna bolagsform och andra bolag med begränsat ansvar som omfattas av samma lagstiftning. Dessa bestämmelser gäller bland annat beslutsfattandet i samband med fusionen och skyddet av borgenärerna, obligations innehavare och innehavarna av andra värdepapper eller andelar än aktier och till vilka är knutna särskilda rättigheter, samt arbetstagarna avseende andra rättigheter än de som regleras i artikel 14.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att lednings- eller förvaltningsorganet i varje fusionerande bolag skall utarbeta en gemensam fusionsplan. Planen skall innehålla följande:

- a) Uppgift om de fusionerande bolagens form, firma och säte samt om den planerade formen, firman och sätet för det bolag som uppstår genom fusionen.
- b) Uppgift om utbytesförhållandet för värdepapperen eller de andelar som representerar aktiekapitalet och om eventuell kontantersättning.
- c) Uppgift om villkoren för tilldelning av värdepapper eller andelar som representerar aktiekapitalet i det bolaget som uppstår genom fusionen.
- d) Uppgift om från vilken tid innehav av värdepapper eller andelar som representerar aktiekapitalet ger rätt till del i vinsten samt om eventuella särskilda villkor rörande denna rätt.
- e) Uppgift om från vilken tidpunkt de fusionerande bolagens transaktioner bokföringsmässigt skall behandlas som hörande till det bolaget som uppstår genom fusionen.

f) Uppgift om vilka rättigheter som det nybildade bolaget tilldelar delägare med speciella rättigheter och andra innehavare av värdepapper eller andelar som representerar aktiekapitalet eller om vilka åtgärder som föreslås beträffande dem.

g) Uppgift om eventuella särskilda förmåner som beviljas de sakkunniga som granskar fusionsplanen samt ledamöterna av förvaltnings-, lednings-, tillsyns- eller kontrollorganen i de fusionerande bolagen.

h) Bolagsordningen för det bolag som uppstår efter fusionen.

i) Information om enligt vilka förfaranden det i enlighet med artikel 14 fastställts föreskrifter för arbetstagarnas inflytande på fastställandet av deras rätt till medverkan i det nybildade bolaget.

2. Förutom de uppgifter som avses i punkt 1, kan de fusionerande bolagen efter gemensam överenskommelse lägga till ytterligare uppgifter i fusionsplanen.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall fastställa att för varje fusionerande bolag skall minst följande uppgifter offentliggöras i den form som fastställs i varje medlemsstats lagstiftning, i enlighet med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG, senast en månad före dagen för den bolagsstämma som avses i artikel 6:

a) Form, firma och säte för varje fusionerande bolag samt den planerade formen, firman och sätet för det bolaget som uppstår genom fusionen.

b) Det register dit handlingarna har lämnats in för vart och ett av de fusionerande bolagen samt deras registreringsnummer i detta register.

c) En uppgift om hur vart och ett av de fusionerande bolagens borgenärer och i förekommande fall minoritetsägare skall förfara för att utöva sina rättigheter

samt den adress där fullständig information om detta förfarande kostnadsfritt kan erhållas.

Artikel 5

1. För varje fusionerande bolag skall sakkunniga utarbeta ett yttrande riktat till medlemmarna som skall vara tillgängligt senast en månad före den bolagsstämma som avses i artikel 6.

2. Som alternativ till de sakkunniga som granskar planen för varje fusionerande bolags räkning får en eller flera oberoende sakkunniga, utsedda för detta ändamål och på de fusionerande bolagens gemensam begäran av en rättslig eller administrativ myndighet i den medlemsstat av vars lagstiftning något av de fusionerande bolagen eller det blivande nybildade bolaget omfattas, granska fusionsplanen och upprätta ett gemensamt skriftligt yttrande avsett för samtliga aktieägare. Dessa sakkunniga kan vara, i enlighet med lagstiftningen i medlemsstaterna, fysiska eller juridiska personer eller bolag.

De sakkunniga skall ha rätt att av vart och ett av de fusionerande bolagen begära de upplysningar som de anser vara nödvändiga för att de skall kunna fullgöra sin uppgift.

Artikel 6

1. Efter att ha tagit del av det yttrande som avses i artikel 5, skall bolagsstämman i vart och ett av de fusionerande bolagen godkänna fusionsplanen.

2. Bolagsstämman i varje fusionerande bolag får förbehålla sig rätten att ställa som villkor för den gränsöverskridande fusionens genomförande att den uttryckligen bekräftar de riktlinjer som beslutats för arbetstagarinflytandet i det bolag som uppstår genom fusionen.

Artikel 7

1. Varje medlemsstat skall utse de myndigheter som är behöriga att kontrollera fusionens lagenlighet för den del av förfarandet som gäller varje fusionerande bolag som lyder under den statens lagar.

2. I de berörda medlemsstaterna skall de behöriga myndigheterna för varje fusionerande bolag som lyder under landets lagar utfärda ett intyg som slutgiltigt styrker att vad som krävs i fråga om handlingar och formaliteter före fusionen har fullgjorts.

Artikel 8

Varje medlemsstat skall utse de myndigheter som är behöriga att kontrollera fusionens lagenlighet för den del av förfarandet som gäller genomförandet av fusionen och i förekommande fall bildandet av ett nytt bolag till följd av fusionen när detta bolag lyder under den statens lagar. Myndigheterna skall i synnerhet kontrollera att de fusionerande bolagen har godkänt den gemensamma planen för den gränsöverskridande fusionen på samma villkor och att förfarandena för arbetstagarnas medverkan har beslutats i enlighet med artikel 14.

Varje fusionerande bolag skall därför överlämna det intyg som avses i artikel 7.2 till myndigheterna inom sex månader från intygets utfärdande samt en kopia av den gemensamma plan för den gränsöverskridande fusionen som godkänts av den bolagsstämma som avses i artikel 6.

Artikel 9

Den tidpunkt då den gränsöverskridande fusionen får verkan skall bestämmas i enlighet med en medlemsstats lagstiftning som det bolag som uppstår genom fusionen omfattas av. Denna tidpunkt skall infalla efter det att de kontroller som avses i artikel 8 har genomförts.

Artikel 10

Lagstiftningen i varje medlemsstat som de fusionerande bolagen omfattades av skall avgöra för respektive stats territorium hur den gränsöverskridande fusionens genomförande skall offentliggöras i de offentliga register dit varje bolag är skyldigt att lämna in sina handlingar.

Artikel 11

1. Då fusionen genomförs enligt artikel 1 första strecksatsen punkt a skall följande rättsverkningar inträda vid den tidpunkt som avses i artikel 9:

a) Varje överlåtande bolags samtliga tillgångar och skulder överförs till det övertagande bolaget.

b) Delägarna i det överlåtande bolaget blir delägare i det övertagande bolaget.

c) Det överlåtande bolaget upphör att existera.

2. Då fusionen genomförs enligt artikel 1 första strecksatsen punkt b skall följande rättsverkningar inträda vid den tidpunkt som avses i artikel 9:

a) Varje överlåtande bolags samtliga tillgångar och skulder överförs till det nya bolaget.

b) Delägarna i de fusionerande bolagen blir delägare i det nybildade bolaget.

c) De fusionerande bolagen upphör att existera.

3. Om lagen i medlemsstaterna vid fusion mellan bolag som omfattas av detta direktiv kräver att särskilda formaliteter uppfylls för att de fusionerande bolagens överföring av vissa tillgångar, rättigheter och skyldigheter skall få rättsverkan gentemot tredje man, skall dessa formaliteter fullgöras av det bolags som uppstår genom fusionen.

Artikel 12

En gränsöverskridande fusion som trätt i kraft i enlighet med artikel 9 kan inte ogiltigförklaras.

Artikel 13

1. När en gränsöverskridande fusion genom absorption genomförs av ett bolag som innehar samtliga värdepapper eller andelar som representerar aktiekapitalet och som berättigar till rösträtt vid ett överlåtande bolags bolagsstämma, skall bestämmelserna i artikel 3.1 b och c, artikel 5 och artikel 11.1 b inte tillämpas.

2. När en fusion genom absorption genomförs av ett bolag som inte innehar samtliga men 90 % eller mer av de värdepapper eller andelar som representerar aktiekapitalet och som berättigar till rösträtt vid ett annat bolags bolagsstämma, skall redogörelser från lednings- eller förvaltningsorganet, yttranden från en eller flera oberoende sakkunniga samt de handlingar som behövs för kontrollen endast krävas i den mån detta föreskrivs i den nationella lag som det övertagande bolaget omfattas eller i den nationella lag som det överlåtande bolaget omfattas av.

Artikel 14

Om minst ett av de bolag som deltar i fusionen omfattas av regler för arbetstagarnas medverkan och om den nationella lagstiftning som tillämpas på det bolag som uppstår genom fusionen inte innehåller regler om obligatoriskt medbestämmande, så skall arbetstagarnas medverkan i det nybildade bolaget, samt deras inflytande över fastställandet av dessa rättigheter, organiseras av medlemsstaterna enligt de principer och de föreskrifter som anges i artikel 12.2, 12.3 och 12.4 i förordning (EG) nr 2157/2001 och följande bestämmelser i direktiv 2001/86/EG:

a) Artikel 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 första stycket första och andra strecksatsen, 3.5, 3.6 första och andra stycket samt 3.7.

b) Artikel 4.1, 4.2 g samt 4.3.

c) Artikel 5.

d) Artikel 6.

e) Artikel 7.1, 7.2 första stycket punkt b och andra stycket samt 7.3.

f) Artiklarna 8-12.

g) Del 3 i bilagan.

Artikel 15

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader från dess offentliggörande. Medlemsstaterna skall vidare genast underrätta kommissionen om detta och bifoga texterna till bestämmelserna samt en jämförelsetabell över de nationella bestämmelserna och detta direktiv.

När den medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

Artikel 16

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den [...]

På Europaparlamentets vägnar På rådets vägnar

Talman Ordförande

FÖRSLAGETS KONSEKVENSER FÖR FÖRETAG, SÄRSKILT SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG

Beteckning på förslaget:

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om gränsöverskridande fusioner av aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar

Dokumentets referensnummer:

KOM(2003) 703

Förslaget

1. Varför behövs det, med tanke på subsidiaritetsprincipen, gemenskapslagstiftning på detta område, och vilka är huvudmålen?

I enlighet med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i artikel 3 B i fördraget, kan målet för den planerade åtgärden, dvs. att möjliggöra fusioner mellan bolag med säte i olika medlemsstater, inte uppnås i tillräcklig utsträckning av medlemsstaterna om de agerar var för sig. En medlemsstat kan inte organisera hela operationen, då den når utanför landets gränser. Detta mål kan alltså enbart uppnås genom en åtgärd på gemenskapsnivå. Direktivet går inte utanför vad som är nödvändigt för att uppnå målen.

Konsekvenser för företagen

2. Vilka påverkas av förslaget?

Direktivets tillämpningsområde omfattar alla bolag med begränsat ansvar. Förutom aktiebolag, rör det sig om andra nationella former av bolag med begränsat ansvar som är underställda skyddsåtgärderna i enlighet med direktiv 68/151/EEG. Förslaget skall följaktligen främst underlätta för de små och medelstora företagen såsom de definieras i kommissionens rekommendation av den 3 april 1996 [24]. På grund av deras storlek och ett aktiekapital som är

mindre än storföretagens är de små och medelstora företagen sällan aktiebolag utan snarare bolag med begränsat ansvar. Ändå utgör de små och medelstora företagen nästan nio företag av tio och de sysselsätter nära tre arbetstagare av tio och står för en femtedel av förädlingsvärdet i Europeiska unionen. Att undanröja de lagstiftningsmässiga hindren för gränsöverskridande företagssammanslagningar kommer att bidra till att internationalisera dessa företags verksamhet, vilket kommissionen förespråkar i sitt tredje fleråriga program för små och medelstora företag inom Europeiska unionen (1997-2000). Det görs ingen skillnad mellan olika näringsgrenar, företagens storlek eller deras geografiska hemvist.

3. Vilka åtgärder måste företagen vidta för att följa förslaget?

De bolag som vill gå samman måste framför allt utarbeta en plan för den gränsöverskridande fusionen och offentliggöra denna i tillräcklig utsträckning i varje berörd medlemsstat. Varje fusionerande bolags bolagsstämma måste godkänna fusionsplanen. Förfarandets lagenlighet skall intygas av behöriga myndigheter. Förslaget innehåller åtgärder för att skydda borgenärernas och värdepappersinnehavarnas rättigheter. Genomförandet av den gränsöverskridande fusionen måste även offentliggöras i tillräcklig grad. Precis som för europabolaget är det tillåtet att de sakkunniga utarbetar ett enda yttrande, varigenom kostnaderna kan reduceras. De flesta av de föreslagna åtgärderna ingår redan i medlemsstaternas lagar om nationella fusioner mellan bolag med begränsat ansvar och i genomförandeåtgärderna till direktiv 78/855/EEG i fråga om nationella fusioner mellan bolag med begränsat ansvar. Ansvaret för tillämpningen av direktivet faller i huvudsak på medlemsstaterna.

4. Vilka ekonomiska verkningar förväntas förslaget få:

Genom förslagets huvudbestämmelser bör det gå att betydligt reducera de rättsliga och ekonomiska hinder som de bolag som vill genomföra en

gränsöverskridande fusion konfronteras med i dag och som är mycket komplicerade och kostsamma. Dessa fördelar gäller samtliga bolag med begränsat ansvar i hela Europeiska unionen och bör därför leda till positiva effekter på sysselsättningen och företagens konkurrenskraft.

5. Innehåller förslaget åtgärder för att ta hänsyn till de små och medelstora företagens särskilda situation (inskränkningar eller skillnader i kraven, el. dyl.)?

Förslaget är huvudsakligen anpassat till de små och medelstora företagen, som utgör nio av tio företag, men övriga företag bör även kunna dra nytta av förslaget på samma villkor.

Rådfrågande

6. Detta förslag är ett ändamålsenligt svar på de önskemål som företagen framför sedan många år tillbaka, i synnerhet sedan det ursprungliga förslaget från 1984 blockerades. Önskemålen har upprepats regelbundet, bland annat av Unice. Gruppen med medlemsstaternas experter på hög nivå för bolagsrätt genomförde ett brett samråd där det inkom många svar och ställningstaganden, som bland annat stödde detta förslag. Dessutom var kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet av den 21 maj 2003 om modernare bolagsrätt och effektivare företagsstyrning föremål för ett omfattande samråd. Av denna anledning är det inte nödvändigt att genomföra ett nytt samråd specifikt om detta slutliga förslag, i synnerhet inte som detta betydligt skulle försena förfarandet för att anta det.